

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 5. — TELEFON: 21-22, 22-23, 23-24, 24-25 in 31-26. — Izdaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inozemstvo: 15.20 L.

IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inozemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Aspri combattimenti per tutta la giornata

La „Ariete“ e le divisione germaniche hanno annientato un'altra brigata corazzata nemica — Magnifica resistenza della „Savona“ — 27 aerei abbattuti o distrutti al suolo

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 25 novembre il seguente bollettino di guerra n. 541:

Sul campo di battaglia della Marmarica le Forze dell'Asse hanno anche ieri aspramente combattuto per tutta la giornata. Nella zona di Bir el Gobi, a conclusione di una manovra di accerchiamento iniziata il giorno 23 la divisione „Ariete“ e le divisioni corazzate tedesche hanno annientato la 22a brigata corazzata inglese: sono stati catturati altri prigionieri e si sa procedendo all'ulteriore rastrellamento del terreno, disseminato di carri armati britannici immobilizzati o incendiati.

Nulla di variato nell'investimento della piazzaforte di Tobruk, dalla quale il nemico con appoggio di artiglieria e aviazione, ha effettuato puntate di carri armati, tutte respinte dalle nostre truppe. Sono stati distrutti 12 carri armati e abbattuti 3 aerei.

Sul fronte di Sollum truppe italo-tedesche hanno sostenuto fermente gli attacchi che l'avversario ha incessantemente rinnovato con l'impiego di nuove divisioni fatte affluire da oriente. E' da segnalare il magnifico comportamento della divisione „Savona“ che combatté accanitamente e mantenne il possesso dei principali caposaldi.

Le aviazioni alleate si sono prodigate nella battaglia concorrendo con intense azioni di bombardamento e mitragliamento. Anche la piazza ed il porto di Tobruk sono stati ripetutamente bombardati dall'aria. In

combattimenti aerei la nostra aviazione ha fatto precipitare in fiamme otto apparecchi nemici. Altri dodici sono stati abbattuti da quella germanica, che ne ha anche incendiati sei al suolo.

Nel complesso della dura giornata sono state inflitte gravi perdite al nemico in uomini, mezzi motorizzati e materiali. Anche le nostre perdite sono sensibili.

Nel Sud Cirenaica, il piccolo presidio dell'Oasi di Gialo resiste con tenacia alla pressione dell'avversario. La nostra aviazione ha ancora sottoposto ad intensa offesa la formazione autocarata che ha puntato sull'oasi: numerosi altri automezzi della colonna nemica sono stati colpiti ed incendiati.

Vellivoli inglesi hanno effettuato incursioni senza causare vittime e arrecando soltanto leggeri danni su Tripoli, Bengasi e qualche minore abitato della Libia. Nel cielo di Tripoli un nostro caccia ha abbattuto un „Blenheim“.

In Sicilia nel pomeriggio di ieri, l'artiglieria contraerea ha abbattuto un „Hurricane“ il cui pilota è stato catturato.

Nell'Africa Orientale il nemico ha preso contatto con le posizioni avanzate della piazza di Gondar ed ha effettuato azioni aeree e di artiglieria sulle nostre difese, che hanno attivamente reagito. Sulla fronte settentrionale della piazza, davanti al caposaldo di Chercher (Ualag) elementi avversari sono stati attaccati e dispersi dai nostri reparti.

Ves dan ostre borbe

„Ariete“ in nemške divizije so uničile še drugo angleško oklopno brigado — Sijajen odpor „Savone“ — 27 sovražnih letal sestreljenih ali uničenih na tleh

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 26. novembra naslednje vojno poročilo št. 541:

Na marmariškem bojišču so se sile osi tudi včeraj trdo borile ves dan. Na področju Bir-El-Gobijsa so divizija „Ariete“ in nemške oklopne divizije po obkroženem manevru, ki se je začel 23. t. m., uničile 22. angleško oklopno brigado: zalet so bili nadaljnji ujetniki in sedaj se nadaljuje razčiščevanje ozemlja, ki je posejano z onesposobljenimi ali zažganimi angleškimi tanki.

Nobenih sprememb v obkoljevanju tobruške trdnjave, iz katere je sovražnik s podporo topništva in letalstva izvršil sunke s tanki, ki pa so jih naše čete zavrle: uničenih je bilo 12 tankov in sestreljena tri letala.

Na bojišču pri Sollumu so Italijansko-nemške čete trdno zadržale napade, ki jih je sovražnik neprestano obnavljal in se pri tem posluževal novih divizij, ki so prisile od vzhoda. Opozoriti je treba na odlično zadržanje divizije „Savona“, ki se srdito bori in drži v rokah vse glavne postojanke. Zavezniki letalstva sta se izkazala v borbi z močnim bombardiranjem in obkoljevanjem s strojnimi. Tudi tobruška trdnjava in pristanišče sta bila iz zraka ponovno bombardirana. V letalskih bitkah je naše letalstvo strmoglavilo v plameneh osem sovražnih letal. Nadaljnjih 12 letal pa je sestrelilo nemško letalstvo, ki je šest sovražnih letal zažgalo tudi na tleh.

V celoti so bile ta hudi dan prizadevale sovražniku velike izgube v ljudeh, motoriziranih sredstvih in gradivih. Tudi naše izgube so občutne.

Na jugu Cirenaike se mala posadka v oazi Djalto trdno upira sovražnemu pritisku. Naše letalstvo je srdito napadlo kolono sovražnih oklopnih avtomobilov, ki so napredovali proti oazi: mnogo avtomob

bilov sovražne kolone je bilo zadetih in zažganih.

Angleška letala so izvršila polete na Tripolis, Bengasi in nekaj manjših krajev Libije, ne da bi povzročila žrtve, pač pa neznatno škodo. V zraku nad Tripolisom je naše lovsko letalo sestrelilo en „Blenheim“.

Na Siciliji je protiletalsko topništvo večeraj popoldne sestrelilo letalo tipa „Hurricane“, katerega pilot je bil zajet.

V vzhodni Afriki je sovražnik prisel v stik s prednjimi položaji trdnjave v Gondarju ter je izvršil letalske in topniške akcije na naše obrambe, ki so ostro reagirale. Na severnem bojišču tega področja so naši oddelki pred postojanko Chercher (Ualag) napadli sovražne sile in jih razpršili.

Obkoljevanje sovražnih oklopnih sil

Z bojišča v Marmariki, 26. nov. s. Predvečeršnjim se je bitka v Marmariki nadaljevala z nespremenljivo srditostjo na vsej obsejni fronti. Sile osi so s spretnimi manevri in odločnimi protinapadi prizadevale nove velike izgube Angležem, ki so na nekaterih odsekih izgubili iniciativo in se znašli v kočljivem položaju. Italijanske in nemške oklopne skupine se nadalje obkoljujejo sovražne oklopne sile. Divizija „Savona“ se še nadalje hrabro bori in odbija nove silne napade številnih sovražnih čet. Italijansko in nemško letalstvo sodeluje učinkovito pri operacijah kopnih sil in uničuje sovražna mehanizirana sredstva in letala. Po naknadnih ugotovitvah so nemški lovci predvečeršnjim sestrelili 12 sovražnih letal. Nadaljnjih šest letal je bilo uničenih na nekem letališču. Neki naš lovec je sestrelil nad Tripolisom angleško izvidniško letalo vrste Blenheim.

Pakt proti kominterni podališan

Svečana proslava obletnice skupne borbe za evropske ideale proti skupni nevarnosti — Pristop sedmih novih držav k paktu

Berlin, 26. nov. s. Ze ob 10. uri dopoldne se je pričela zbirati pred novo kancellarsko palačo velika množica ljudi, ki je prirejala delegacijam posameznih narodov navdušene ovacije. S posebno velikim navdušenjem je pozdravila grofa Ciana. Ljudje so vzklicali „Heil Duce!“. Z ovacijami sta bili sprejeti tudi španska delegacija pod vodstvom zunanjega ministra Serenna Sumerja in generala Moscarda, ter nazadnje romunska pod vodstvom začasnega predsednika vlade Mihaela Antonescu. Vmes so se pripeljale v palačo japonska, madžarska, mandžurska, bolgarska, danska, finska, hrvatska in slovaška delegacija.

Točno ob 12.25 so za delegacijami zaprli glavni vhod v palačo. Prvič po berlinskem kongresu se je zgodilo, da se je v nemškem glavnem mestu zbralo tako

veliko število državljanov in diplomatov. V poslaniški dvorani se se medtem že zbrali povabljeni gostje. Med njimi so bili italijanski veleposlanik Dino Alfieri, vsi član in nemške vlade, državni namestniki iz raznih dežel, ves diplomatski zbor, vodilni prvaki narodnosocialistične stranke, glavni poveljniki oboroženih sil ter zastopniki tiska iz držav, ki jih veže pakt proti kominterni. Dvorana je bila sijajno okrašena. Točno ob 12.30 so se voditelji delegacij razvrstili ob velikih mizah.

Tedaj je otvoril svečanost zunanji minister von Ribbentrop, ki je delegacijam izrazil svojo dobrodoščilo. Nato so zastopniki prvih šest delegacij podpisali protokol, s katerim je bil pakt obnovljen. Protokol s katerim je bil objavljen pakt proti kominterni se glas:

Protokol o podaljšanju pakta

Italijanska Kraljevska vlada, nemška vlada, japonska imperijalna vlada, kakor tudi vlade kraljevine Madžarske, mandžurskega imperija in Španije ugotovljajo, da so mednarodni sporazumi, ki so jih sklenile v borbi proti mednarodnemu komunizmu, obrodili najboljše rezultate. V pričrjanju, da skladni interesi njihovih držav zahtevajo tudi v bodoče njihovo tesno sodelovanje proti skupnemu sovražniku, so sklenile podaljšati omenjene sporazume in so se v ta namen dogovorile, kakor sledi:

Cl. 1. Pakt proti komunistični internacionali, sklenjen v smislu sporazuma in dopolnilnega protokola z dne 25. novembra 1936 ter protokola z dne 5. novembra 1937, h kateremu so pristopile Madžarska s protokolom z dne 24. februarja 1939, Mandžukuo s protokolom z dne 24. februarja 1939 in Španija s protokolom z dne 27. marca 1939, se podaljša za pet let od 25. novembra 1941. dalje.

Cl. 2. Države, ki so se na vabilo Kralje-

ve italijanske vlade, nemške in japonske imperialne vlade, ki so prve podpisale pakt proti komunistični internacionali, odločile, da se pridružijo temu paktu, bodo predložile pismeno svoje pristopne izjave nemški vladi, ki bo o prejemu takih izjav obvestila ostale države, ki jih veže ta pakt. Pristop velja od dne, ko nemška vlada prejme pristopno izjavo.

Cl. 3. Ta protokol je sestavljen v italijanski, nemški in japonski in v vsako od teh besedil velja za original. Protokol se uveljavi na dan podpisa. Visoke stranke se bodo pravočasno pred potekom pakta v dobi pet let, kakor to določa člen 1., dogovorile o nadaljnjih načinih svojega sodelovanja.

V potrditve tega so podpisani, ki so bili pravilno pooblašeni od svojih vlad, podpisali ta protokol in stili nanj svoje pečate. Sestavljeno v šestih izvodih v Berlinu 25. novembra 1941, XX. leta fašistične dobe, ki odgovarja 25. dnevu 11. meseca 16. leta dobe Siova.

Grof Ciano o obrambi evropske civilizacije

Po podpisu so spregovorili zastopniki Italije, Japonske, Madžarske, Mandžukua in Španije. Prvi je zunanji minister grof Ciano izjavil:

Ob peti obletnici pakta proti komunistični internacionali smo se danes zbrali, da s svečanim aktom potrdimo sporazum med Nemčijo, Japonsko in Italijo skupno s Španijo, Madžarsko in Mandžukuo, ki so se nam pridružile v odporu in borbi, za katere smo se odločili proti zlemu valu barbarstva, korupcije in sile, ki ga je boljševizma Rusija sprožila proti Evropi. Ko smo sklenili prvotni pakt proti kominterni, je v tej borbi krvavela viteška španska zemlja, na kateri je bilo tedaj bojišče borbe med civilno tradicijo Evrope in boljševizmom, v vzhodni Aziji pa si je Japonska junška prizadevala v borbi proti istemu sovražniku in isti nevarnosti. Spoznali smo tedaj in pokazali na največjo nevarnost, ki je grozila vsemu svetu. Čas in dogodki so pokazali obseg in globino te nevarnosti, nujnost odpora in potrebo borbe proti njej.

Danes obnavljamo svojo solidarnost. Zmagovite vojske Nemčije in zaveznikov, ki so prodrele globoko na sovjetsko ozemlje, pa prizadevajo svoje smrtno udarce nevarnemu stroju režima, ki se je iz leta in leta pripravljala, da pregazi in izkorenini naše civilno življenje. To la sedaj nismo več sami. Vzdrž neskončnega bojišča, ki gre od Arktičnega do Črnega morja se v bratstvu orožja, žrtv in smrti bore Nemci in Italijani, Finci in Rumuni, Madžari in Slovaki, španski legionarji in prostovoljci iz raznih dežel ter podajajo tako sijajni vzgled bodočega moralnega edinstva Evrope, kakor se bo pokazalo v novem redu, ki so ga napovedali in pripravili naši veliki voditelji za bodočnost civiliziranih narodov. V tem je najvišji pomen borbe proti boljševizmu. To je znamenje duhovne obnove Evrope.

S pomostom se spominjamo mladih ljudi, ki žrtvujejo sedaj svoja življenja na neskončnih ruskih ravninah. Oni so dodali in nasledniki onih pogumnih mladih ljudi, ki so pred 20 in več leti sledili pobudi Benita Mussolinija in Adolfa Hitlerja v Nemčiji in Italiji ter prvi dvignili protikomunistični prapor, prvi dali znamenje za borbo proti komunizmu, prvi padli za zmago onih idealov, okrog katerih se danes spontano zbira toliko dežel in toliko narodov.

Ideali, ki smo jih morali v tisočletjih stalno braniti z vedno novimi žrtvami pred obnavljajočo se nevarnostjo barbarstva, so svetost domovine, družine, zakonov, vere, so oni ideali, v katerih so naši civilizirani narodi svoje edinstvo. Temu edinstvu smo hoteli dati nov izraz v paktu proti kominterni. To edinstvo danes v še večji meri potrjujemo, ker se paktu pridružuje nadaljnjih sedem držav, Bolgarija, Kitajska, Hrvatska, Danska, Finska, Rumunija in Slovaška, ki s svojim svečanim pristopom k paktu pričajo, v kako polni meri se sklada borba proti boljševizmu z razpoloženjem njihovih narodov, in ki kažejo tako glavno pot, ki pelje do miru, do solidarnosti in do civiliziranega sodelovanja narodov. Ta pot je trda in težka.

Nam se ni treba boriti le proti boljševizmu, marveč tudi proti njegovim zaveznikom in podpornikom ter predvsem proti angleškemu imperiju, ki je izdal svoje dolžnosti do civilne solidarnosti ter se postavil na čelo vsake onega, kar so svoj čas sami Angličani obsežali za najnevarnejšo hant-

poviz so tedaj spregovorili zunanji ministri Bolgarije, Danske, Finske, Hrvatske, Rumunije in Slovaške.

Bolgarski zunanji minister se je zahvalil vladam Nemčije, Italije in Japonske, ki so dale bolgarskemu narodu priliko za sodelovanje v obrambi zapadne civilizacije pred boljševizmom. Bolgarska država je bila predmet posebnih namer nemškega Moskve, toda bolgarski narod vodi učinkovito borbo proti sovražniku. Se nedavno je moskovski boljševizem s padalci skušal pripraviti prevrat v državi, a tudi ta poskus se je izjalovil. Bolgarija ja danes popolnoma solidarna z vsemi, ki so se postavili proti Moskvi.

V imenu danske vlade je govoril zunanji minister Scavenius, ki je dejal, da sledi danski narod s simpatijami in čustvi solidarnosti borbi Finske, ki jo je Rusija napadla. Danska ni vojskujeta se držav, vendar spremlja v duhu globoke solidarnosti borbo, ki se vodi proti sovražniku zapadne civilizacije. Finski zunanji minister Witting je izjavil, da je bila Moskva za Finsko vedno najhujša smrtna nevarnost. Finska je danes ponosna, da se njeni vojniki bore skupno z vojniki osi in drugih narodov. Enake izjave so podali delegati Hrvatske, Rumunije in Slovaške.

Ponovno je govoril nato von Ribbentrop in v imenu držav trojnega pakta je najpristrujeje pozdravil zastopnike sedmih novih članic pakta. Naznanil je, da je tudi nacionalistična Kitajska pristopila k protikominternskemu paktu. Prečital je brzojavko zunanjega ministra v Nankingu, s katero nacionalistična Kitajska naznanja svojo odločitev o vstopu v protiboljševiško fronto.

Zaključne besede von Ribbentropa

Ob zaključku je von Ribbentrop omenil, da je pred petimi leti komunizem ogrožal razne države, le v Nemčiji in Italiji je bila nevarnost odpravljena. Von Ribbentrop je opozoril na pomen pristopa novih držav k paktu. Veliki dogodki tega leta kažejo današnji dogodek v posebni luči. Nemško in zavezniško orožje je preprečilo veliko nevarnost in zadalo Sovjetski zvezi udarec, od katerega si boljševizem ne bo mogel več opomoči. Treba je samo še uničiti in izkoreniniti ostanke boljševizma v vseh ostalih državah. Naše vlade ne bodo mirovale, dokler ne bo komunizma nevarnost za vedno odstranjena.

S tem je bil zgodovinski sestanek zaključen, množica, ki je čakala zunaj, je zopet z navdušenjem pozdravila delegate nove Evrope, ko so zapuščali kancellarsko palačo.

Državniški razgovori

Berlin, 26. nov. s. Včeraj popoldne je imel nemški zunanji minister von Ribbentrop prisrčen razgovor z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano in španskim zunanjim ministrom Serrano Sumerjem. Ribbentrop je sprejel tudi slovaškega ministrskega predsednika prof. Tuko ter finskega zunanjega ministra Rolfa Wittinga. Kasno popoldne je von Ribbentrop imel razgovore še z japonskim poslanikom generalom Ošimo in mandžurskim poslanikom Lue Wenom.

Pristopne izjave novih članic

Nemški zunanji minister von Ribbentrop je naznanil, da je sedem nadaljnjih držav izrazilo željo za pristop k paktu, in da so podpisniki pakta na to pristali. Na njegov

Američani zasedli nizozemsko Guajano

Ameriški imperialisti so vdrli čez karaijsko črto v Južno Ameriko in segajo sedaj že po Francoski Guajani

Rim, 26. nov. s. Ameriški listi objavljajo poročila iz Bele hiše o zasedbi Nizozemske Guajane. Gre zopet za nasilno dejanje severnoameriške vlade, ki se je že dalj časa nameravala polastiti bogatih ležišč bauxita. Zasedena bo najbrže tudi Francoska Guajana. Senator Connally je izjavil, da se bodo Zedinjene države polastile tudi Martiniquea. Listi so objavili končno predsednikovo odredbo, s katero se bo izdajalec de Gaulle lahko okoriščal z zakonom o posejlih in zakupih. Obenem se naznanja takojšen preklis vseh izvoznih dovoljenj za Francoski Maroko, Tunis in Alžir ter ukinja izvoz petrolejskih proizvodov v Španijo ter v Tanger.

V komentarjih o zasedbi Nizozemske Guajane pravijo v berlinskih pristojnih krogih, da je Roosevelt odvrnil masko in se uslral na južnoameriškem kontinentu. Uradni razlogi za zasedbo ne morejo biti bolj cinični, kajti navaja se zaščita ležišč bauxita, ker Amerika potrebuje aluminij za svojo vojno produkcijo. Predsednikov cilj so jasni. Roosevelt potrebuje mostiček med Južno Ameriko in obalami zapadne Afrike. V Braziliji bi bil odpor prehud. Zato je izvedel svojo vojaško akcijo severno od Brazilije.

Z zasedbo Nizozemske Guajane je bila dosežena nova etapa Rooseveltovega imperializma. Dejstvo samo ni važno, toda prvič se je zgodilo, da so severnoameriške oborožene sile prekoračile karaijsko črto in vdrle v Južno Ameriko. Naklonjenost namršljene nizozemske vlade jim je omogočila prekoračenje Rubikona. Ničče ni ogrožal Nizozemske Guajane, I. veseli se

hoče plutokracija s pristankom kratke Vljemine polastiti ležišč bauxita in predsednik Roosevelt hoče ustanoviti izhodišče za morebitno vojaško zasedbo Francoske Guajane. Ne ve se, ali hoče Roosevelt s svojimi načrti giede Francoske Guajane izvajati pritisk na vlado v Vichyju, ali je pa to akcijo sprožil De Gaulle, ki poskuša dobiti med robišaji prostovoljce za francoske libijske bataljone.

Angleži zaplenili nadaljnjo francosko ladjo

Vichy, 26. nov. s. Iz Dakarja poročajo, da je neka angleška ladja ustavila in zaplenila francosko tovorno ladjo „Vile de Tamatave“.

Potres

na Severnem Atlantiku

New York, 26. nov. s. Seizmografi forsahnje univerze so zabeležili predvečeršnjim doslej najslnejši potres. Epicenter potresa je bil 2700 milj severnovzhodno od New Yorka.

Lizbona, 26. nov. s. Včeraj popoldne so občutili v več krajih Portugalske močan potres.

Obsodba petih atentatorjev v Belgiji

Berlin, 26. nov. d. Kakor poročajo iz Bruslja je sodišče vojaškega poveljstva v Liegeu obsodilo na smrt 5 Belgijcev, zaradi sklenjenosti s nemškimi

Uspešni napadi na vzhodu

Izjalovljen angleški sunek čez Rokavski preliv — Ob severnoafriški obali torpedirana angleška vojna ladja

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 26. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo včeraj naslednje poročilo:

Napadalmi boji v srednjem odseku vzhodne fronte potekajo nadalje uspešno.

Pred angleško obalo so napadli brzi čolni pod vodstvom poveljnika brodogradniškega fregate Baetgeja močno zavarovan sovražni konvoj ter so potopili v hudih bojih z angleškimi rušilci štiri težke motorizirane trgovske ladje s skupno 16.500 hr. reg. tonami, med njimi petrolejsko ladjo s 6500 hr. reg. tonami. Vsi čolni so se vrtnili nepoškodovani v svoja oporišča.

Bojna letala so poškodovala na morju ob Angliji z bombami dve večji trgovski ladji v konvoju. Ob angleški južnovzhodni obali so bile bombardirane pristaniške naprave. Na področju Rokavskega preliva so potopila letala angleški brzi čoln.

V noči na 24. novembra so skušali Anglež izkrcati se iz nekaj čolnov na francoski obali Rokavskega preliva, vendar pa jih je nemška obalna obramba odbila s hudimi izgubami.

V severni Afriki se nadaljujejo v vseh odsekih fronte ogorčeni boji. Severno od Sidi Baranija je bila zadeta z letalskim turgedom večja angleška vojna ladja.

Slabejše sile angleškega letalstva so skušale prodreti v Nemški zaliv in nad zasedeno zapadno ozemlja. Sestreljena so bila tri sovražna letala.

Prodor pri Kalininu

Budimpešta, 26. nov. s. V zadnjih dveh dneh se je povečal nemški pritisk na obeh krilih fronte pri Moskvi pri Kalininu in Tulu. Nemško letalstvo in nemško topništvo neprestano bombardirata železniške proge, motorizirane kolone in sovražna zbirališča. Položaj rdečih čet pod poveljstvom generala Zukova je cedalje bolj kritičen. Nemški manever je v polnem zmagovitem razvoju na izredno obsejni fronti. Sibirske divizije so doživle zadnje dni hudo preizkušnjo. Obupen in srdit odpor boljševiških sil ni zaustavil ofenzivnega vzgona nemških kolon.

Na odseku pri Kalininu je nemška pehota strla odpor sovražnika ter dosegla neko važno prometno središče, dokler vodi železnica proti Petrogradu. Sovražno poveljstvo še naprej kaže znake zmede zaradi brzine nemškega prodiranja. Ogromno število ujetnikov in množina zaplenjenega vojnega materiala podajajo zgovoren dokaz o pomenu teh operacij.

RK deli revnim premog

Prošenj za premog je bilo lani približno dvakrat več kakor letos

Ljubljana, 26. novembra. Tudi letos niso pozabili na tiste najrevnejše družine v Ljubljani, ki si ne morejo priskrbeti kuriva za zimo. Vsako jesen številne družine vlagajo prošnje na mestnem uradu ali pri Rdečem križu, naj bi jim podarili nekaj premoga. Rdeči križ in mestna občina pomagata revnim ljudem vselej pozimi tudi s kurivom, kolikor je pač mogoče. Zadnja leta mestna občina tudi nakupuje kurivo, drva in premog, za primer, da bi trgovci pozimi ne imeli dovolj blaga v zalogi. Tudi letos je nakupila precej drv, ki jih bo prodajala po zmernih cenah družinam, ki si ne morejo kupovati kuriva za zalogo, da bi bile z njim založene več mesecev.

Toda pomagati je treba še revnejšim, ki pogosto ne morejo kupovati kuriva tudi po najnižjih cenah. Vsako jesen se pokaže, da je tako revnih ljudi pri nas mnogo. To je najbolj razvidno iz overovljenih prošenj za premog, naslovljenih na Rdeči križ ali na mestni socialni urad. Čeprav ljudje letos niso pričakovali, da bo RK delil premog, so vendar pisali prošnje. Pač pa je bilo vloženih manj prošenj kakor navadno. Dleci je bilo pri ljubljanskem odboru RK vloženih 663 prošenj za premog. Rok za vlaganje prošenj je bil določen do 18. t. m., posamezniki pa se vedno prinašajo prošnje v pisarno, v upanju, da bo tudi zanje še kaj ostalo. Prošnje mora potrditi mestni socialni urad, da prosilci ne prejema tudi pri njem premoga. V mnogih primerih bi sicer ne bilo preveč, če bi prosilci dobili premog tu in tam, saj so določene na posameznike majhne količine. Toda pomagati je treba čim številnejšim prosilcem.

Lani je bilo naslovljenih na RK približno dvakrat več prošenj za premog kakor letos, in sicer 1257. Razdelili so 184 ton trbovelj-

skega premoga. Razumljivo je, da je letos nabava premoga mnogo težja, ker premog dobivamo predvsem iz Kočevja in ker morajo ustreči številnim naročnikom po vrsti. Kljub temu se jim je posrečilo priskrbeti 10 vagonov premoga po 15 ton za revne. V Ljubljano so prispeli že 4 vagoni premoga, ki so ga prepolnili v skladišče na dvorišču cukrarne. Prihodnje mesece ali tedne bodo dobili še 6 vagonov, tako da bodo v tej zimi razdelili 150 ton premoga. Tako je upanje, da bodo lahko ustregli vsem pravičnim. Morda bo razdelil nekaj premoga tudi mestni socialni urad, tako da bo pomagano še tistim, ki niso vložili prošnje pri Rdečem križu.

Na prvi pogled se zdi 10 vagonov premoga mnogo, če pa pomislimo, da je premog treba razdeliti na tako številne prosilce, se bodo morali pač posamezniki zadovoljiti z manjšimi količinami. Da bi bila delitev čim pravičnejša, so določili ključ glede na število družinskih članov. Podobno so razdeljevali premog tudi prejšnja leta. Letos je bil določen naslednji ključ: družina od dveh članov prejme 100 kg; od treh do štirih članov 150 kg; od petih do šestih članov 200 kg in od sedmih in več članov 250 kg.

Premog so začeli razdeljevati včeraj. Zopet je na delu poštvalni in preizkušeni delavec Rdečega križa g. ravatelj A. Jagodic, ki ga še vedno ne ovirajo ne visoka starost in ne napori. Razdeljevanje gre hitro od rok. Ob tej priliki seveda ne bodo mogli prejeti premoga že vsi prosilci. Še sčasoma bodo prišli na vrsto vsi, ko pridejo še druge pošiljke. Niso mogli ugotovljati, kdo je bolj potreben in kdo naj bi prišel najprej na vrsto, zato bodo zdaj premog prosilci, ki se bodo zvrstili najprej po abecednem redu.

Resnica o prehrani naše pokrajine

Ljubljana, 26. novembra. Se v prejšnjih letih, ko je bila na Ljubljano naslonjena vsa precej plodna Gorenjska in ko so k nam prihajali redno in v izdatnih količinah poljski pridelki iz dosti bolj plodne Štajerske, smo zmerom poudarjali, da je Slovenija pasivna pokrajina, ki se nikakor ne more sama preživeti. Imeli smo sicer nekaj industrije, ki nam je dajala denarja, da smo lahko od drugod uvažali manjkajoče količine živil, kljub skrbni negi in najracionalnejši obdelavi naše zemlje pa jih v zadostni količini nismo mogli pridelati sami in nikakor nismo mogli kriti svoje lastne potrebe.

To je bilo splošno znano. Tembolj čudno je torej, da se med nami čisto iznenada pojavile govorice, da izvažajo iz naše pokrajine ogromne količine živil, nas pa pušča v pomanjkarju. Nesametnost teh govoric je tembolj očitna, ker je Ljubljana in njeni pokrajini pripadel najpovprežnejši del prejšnje Slovenije — Dolenjska, ki že od nekdaj slovi po svojem siromaštvu in po velikem pomanjkanju plodne zemlje. Dolenjska preživlja komaj sebe in ostane nekaj njenih pridelkov komaj za njene v Ljubljani bivajoče rojake in za njene najostreje prijatelje. Več Dolenjske ne zmore. Tega se Italija dobro zaveda in je zaradi tega morala doslej v Ljubljansko pokrajino uvoziti ogromne količine živil, ker je hotela preživeti naše prebivalstvo in ker je hotela do nas izpolniti svojo obljubo in svojo dolžnost.

Če bi pogledali podatke na glavni ljubljanski železniški postaji bi lahko ugotovili, da je Italija od prvega dne zasedbe naše pokrajine do 1. oktobra uvozila k nam tele količine živil:

pšenične moke	10.644.800 kg
ržene moke	162.200 "
testenine	1.748.000 "
moke za testenine	304.200 "
riža	1.666.100 "
sladkorja	1.140.000 "
masti	69.911 "
slanine	77.345 "
olja	132.382 "
surovega masla	106.530 "
sira	10.108 "
mila	240.000 "
ovsa	270.000 "

Uradnih števil ne more nihče izpodbijati, saj so na naši glavni železniški postaji zaposleni skoraj samo naši ljudje, ki so bili priče tega velikega uvoza in ki dobro vedo, kako velik je bil uvoz iz Italije v Ljubljano in kako preskromen iz Dolenjske v naše mesto, medtem ko o kakem izvozu, če izvažamo izvoz lesa, iz Ljubljane oziroma Ljubljanske pokrajine v Italijo sploh ne moremo govoriti.

Uradni podatki o uvozu živil v Ljubljansko pokrajino iz ostalih predelov Italije so dovolj zgornjo dejstvo, kako zelo skrbi Italija za prehrano naše pokrajine in kako v polni meri izpolnjuje dano besedo o skrbi za svojo najmlajšo provinco. Te številke tudi enako zgornjo izpodbijajo govorice, ki so se razširile o izvozu živil iz naše v vsakem pogledu pasivne dežele.

Naše gledališče

DRAMA
Sreda, 26.: Dom. Red Sreda. Začetek ob 17.30.
Četrtek, 27.: O, ta mladina. Red A. Začetek ob 17.30.

Danes bodo imeli abonenti reda Sreda izvirno dramo: Jahnov »Dom«. V tej štiri-dejanski igri je orisal avtor ljudi, ki žive na kmečkem gruntu in so ga privedli do propada. Velika ljubezen matere nehotne zakrivi sebičnost otrok, ki hočejo hoditi vsak zase svojo življenjsko pot in streme v mesto. Zapuščajoči dom, pripomorejo k njegovemu propadu. Šele grozeča nevarnost jim odpre oči, da se ziružijo v skupnem delu za rešitev posestva. Dobro opazovani značaji in jedrati jezik odlikujejo to delo. Igrali bodo: Mater — Valeria Vera, Mirka — Gregorin, Tineta — Presetnik, Angelo — M. Danilova, Tončko — Simčičeva, Stanka — Tiran, Tona — Bratina, Ivanka — Boltar-Ukmarijeva, Lojzeta — Drenovec, krčmarja — M. Skrbinšek, Škerjanca — Nakrst, Jožo — Plut, Franceta — Brezigar, Janeza — Orel, Milico — Remčeva, Jerico — J. Boltarjeva. Režiser M. Skrbinšek, inscenator ing. Franz.

OPERA
Sreda, 26.: Aida. Dijaška predstava. Zelo nizke cene. Začetek ob 16.30.
Četrtek, 27.: Rigoletto. Red Četrtek. Začetek ob 17.
Petek, 28.: Zaključena predstava za Doposlovno Začetek ob 17.30.

Velik uspeh Valerije Heybalove v naslovni partiji Verdijeve »Aide«, Radev-Kogejev kot Amneride, Francina — Radamesa, Primožica — Amonasa, Betetta — Ramfisa in Lupše kot egiptovskega kralja, je izprizila kritika, kakor tudi navdušenje občinstva. Z letošnjo uprizoritvijo tega dela je dobila naša Opera na svoj repertoar zopet močnega stvaritelja, pri kateri se odlikujejo tudi zbor, balet in orkester pod muzikalnim vodstvom A. Neffata in v režiji C. Debeveca. Zborovodja R. Simoniti, koreograf ing. Golovin.

Radio Ljubljana

CETRTEK, 27. NOVEMBR 1941/XX
Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Koncert tenorista Angela Farigla. 12.40: Koncert klasičnega tria. 13: Napoved časa, poročila v italijanski. 13.15: Komunikacije glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Štjanca: orkestralna glasba. 14: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert violinistke Franke Roj, pri kitarju Marta Oster-Valjalo. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert sopranistke Pavle Lovsetove in mezzosopranistke Mile Kogej-Radev, pri klavirju Marijan Lipovšek. 19.50: Poročila v slovenščini. 19.45: Operetna glasba. 20: Napoved časa, poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Strapes: Kvartet na harmoniko. 21.10: Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzile. 21.50: Slovensko predavanje. 22: Operetna glasba — plošče. 22.45: Poročila v italijanski.

Prvi betonski rudniški rov v Evropi so zgradili pod vodstvom inženjerja Praprotnika v Kisovcu pri Zagorju

Graška »Tagespost« poroča, da je zgradila TPD v svojem obratu v Kisovcu pri Zagorju ob Savi prvi betonski rov v Evropi. Graški list pripominja, da je ubrala TPD v novih razmerah nova pota v pridobivanju premoga. Trbovlje so bile glavni sedež leta 1873 ustanovljene premogovne družbe, ki je krila v bivši Jugoslaviji do bro polovico konzuma rjavega premoga in je bila znana že v bivši monarhiji. Takoj po priključitvi Spodnje štajerske Nemčiji so začeli v zagorskem revirju graditi najmodernejši betonirani rov, ki so ga te dni s primerno svečanostjo izročili njegovemu namenu.

Ob vzhodu v rov, okrašenem z nemškimi zastavami, je izpregovoril gradbeni vodja ing. Praprotnik, ki je ustvaril tu pravo mestovino moderne gradnje rudniških rovo. Nagovoril je zbrane rudarje, zastopnike štajerskega Helmatbunda in TPD. Govoril je o gradnji prvega betonskega rova v Evropi. Rov je globok 180 m in je ves iz betona, tako da je povsem zavarovan proti ognju. Omeniti je treba zlasti pri tem storjeni poskus zgraditi iz betona tudi vse spodnji ustroj, torej vse stranske rove za prevažanje premoga, za dovajanje zraka in vode in za kabelj ter tudi vse vmesne stene. Notranji premer rova znaša 5,5 m. Ko bodo dovršene v rovu tudi vse strojne naprave, bodo lahko prevajali odosno dvigali po njem istočasno 4 hunte s torovom 5 ton premoga. Prihodnje leto nameravajo zgraditi nad tem rovom še 20 metrov visok pospeševalni stolp tudi iz betona.

Ko bo zgrajen še stolp, bo ta naprava ena najmodernejših svoje vrste v Evropi. Potem bodo lahko v območju Zagorja hitreje in z večjim uspehom izkoriščali bogata ležišča premoga. Pri teh najmodernejših napravah so v prvi vrsti upoštevali varnost v rovih zaposlenih rudarjev. Na svečanosti so bili trboveljski rudarji in znak priznanja za njihovo vestno delo tudi primerno obdarovani.

v torek, dne 2. decembra v Vel. Laščah;
v torek, dne 2. decembra v Mokronogu;
v sredo, dne 3. decembra na Vrhniki;
v sredo, dne 3. decembra v Ljubljani.

Rdeči križ poroča

V Ljubljani, 18. nov 1941. Pošto naj dvignejo na Tyrševi 11-1: Aplenc Boža, Knafljeva 9, Ham Karlo, Valvazorjeva 4, Lavrač Marija, Linhartova 20, Miklavc Breda, Linhartova 18, Roco Anton, Bleiweisova 35a, Poljanšek Ivanka, Gradišče 10, Novak Stefan, Semeniška 4, Dejak Henrik, Tomislav. trg 19, Gregorc Metod, Kurinica, Meglen Francica, Detelova 3, Jenko Marica, Zabajak, gostilna, Mislej Tina, Dolenjska 23, Mergenthaler, tovarna Indus, Melik Anton, univ. prof., Plesničar Tatjana, Rožna dol. c. VIII, Rus Sonja, Cankarjevo nabr. 7, dr. Vrhovec Stane, zobozdravnik, Selan Franc, Potočnikova ul., dr. Senčar Drago, Senčar Mirko, poštni ur., Traven Janko, uradnik TOI, Zdešar Angela, Vič 31, Zupančič Alojz, tehn. sekcija, Kristan Ivana, Linhartova, Kolina Mirko, dr. Zenko Franc, Korotanska 18, Ahčin Marija, Medvedova 5, Andrin Nikola, pismo nazaj iz Bdd; Boncelj Janez, Pavšičeva; Bregant Sonja, Jarška 36; Burger Ema, soproga notarja; Cizerle Josipina, Dijaška 13; Furlan Vitimir, dijak, Grum Mira, uradn. fin. dir.; Hrastelj Joža, Jarnikova, Hrašovec Marta, Sv. Roka 4; Inkret Dora, Korunova 10; Kovalski Julija, Prebilova; Kodre dr. Anton; Haszlakiewicz Valdemar; Kocjančič M., učiteljska samopomoč; Košenina Franc, dijak; Lokar Dušan, Prijateljstva 8; Lipovšek Karel, Prijateljstva 8; Lovšin Kristina, Matičič Franc, Celovška 72; Orožen Rezi, Pirkovič Jelka, Podporno društvo žel. usl., Remše Dani, Jegličev dom; Rott Ana, Siška; Repanšek Marija, splošna bolnica; Rudolf Mimi; dr. Sbiraj Teodor, odvjetnik; Stritih Fani, Devova 5; Strman Božo, Mandelčeva 1; Sušnik Marjan; Svare Ivo; Sraj Josip; Trontelj Alojz; Mrdjen Danica, Cegnarjeva 12; Vidmar Franc, Slovanska 12; Vidic dr. Igor; Zidaric Dušan; Zamejc Ema; Zupančič Alojz, tehnična sekcija, Zemljič Joško, Del. zbor., Zmavac Olga.

Dalje naj dvignejo pisma še: Bežan Marija Ljubljanska 29; Brozovič Franc, Kopališka 2; Bajc Franciška, Zavetišče sv. Jožefa; Greif Ivan, Poljanska 20; Jančar Lizika, Za gradom 2; Jordan Vinko, Smarčinska 15; Kriznik Angela, Mivka 11; Kavar Janez, Resljeva 4; Kolenc Marica, Galjeveca 9; Požar Majda, Osoje 3; Semič Viktor, Privoz 13; Tesič Dobrila, Hradekega 46; Zlokarnik Marija, Moste; Albreht Tone, Bleiweisova 52, Grbec Franc, Vodovodna 84; Mrak Marija, Povšetova 44; Kladnik Tilda, Tyrševa; Mešič Franc, Sater Pavel, Dolnice 10; Šajn Matko; Šuster Janez, glav. carin.; Zupančič Božena, Tyrševa 121.

Po vrnjenju pošto naj pridejo pošiljalci na: Ante Ljubičič, Pilarjevo, dalje Pirihi Milko, Trpin Rihard, cand. iur., Novak Milka, gostilna Kajfež, Kolar Gabrijela, Rojč Vida, pri Florjančič, Ludvik Znidarič, Vitek Gvido, Oflog VI-B, Špetič Marija, poštn. ur., Kranjc Andrej, Vuhred, Franc in Marija Gregorij, Si. Bistrica, o Gorazd Dekleva, Visoki Dečani.

V tajništvo naj se javijo: Skofljanc Anton iz Vel. Doline; po spriteljava naj pridejo Kuhar Franciška, Furlan Marija, Primar Alojz; po dokumente naj pride: inž. Ahacič Marija, Gledališka 7.

inž. Ahacič Marija, Gledališka 121. V tajništvo naj se javijo: Petrič Alojz, Suvo-borska 14; Stangelj Franciška, Zvokelj Marija, Ribniška 4.

Iz Spodnje štajerske

Veliko zanimanje za razstavo nemške knjige v Mariboru. V nedeljo je bila odprta v prostorih mariborskega gradu razstava nemške knjige, ki vzbuja med prebivalstvom veliko pozornost. Ljudje se zlasti zanimajo za razstavo spodnjestajerskih knjig in listin. Razstava bo odprta do 30. t. m. in vstop je prost.

Obištniki tečaj v celjskem okrožju. Delovno politični urad okrožnega vodstva Celje štajerskega Helmatbunda prireja več tečajev za obrtniške mojstre, da se seznanijo z novimi delovnimi metodami. Tečajni urad omogoča obrtnikom vseh strok kulturno in gospodarsko naslonitev na obrtnišvo Nemčije.

Nov grob, v Mariboru je umrla vdo-va poštnega uradnika Marija Krepek.

Svečana otvoritev glasbene šole v Celju. V nedeljo je bila v Celju svečano otvorjena glasbena šola. Svečanost je bila v veliki dvorani Nemškega doma. To je že 22. glasbena šola, otvorenja na Spodnjem štajerskem. Vodil jo bo Gustav Müller. Največ zaslug za ustanovitev te šole, v kateri je bilo treba premagati velike težkoče, sta si pridobila okoliški vodja in politični komisar Celja Dortmundster ter celjski župan Himmeler. Šola je otvoril v zastopstvu okrožnega vodje vladni svetnik dr. Hecke.

Smrtna nesreča. V ponedeljek se je pripetila na cestnem križišču v Dobrovi smrtna nesreča. 17-letni Stanislav Petek od Sv. Janeza na Dravskem polju se je vozil vsak dan v Tezno delat. V ponedeljek pa je vozilo za njim pet kolesarjev. Na cestnem križišču je privozil za njim avtomobil, ki je udaril tako močno z glavo ob zaro-met avtomobila, da si je prebil lobanjo in je oblezel mrtev. Petkovo družino sploh zasleduje nesreča. Pred štirimi leti se je v Tezno smrtno ponesrečil oče, ki ga je ubil električni tok, lani je pa izgubila vdova pri regulaciji Drave svojega najstarejšega sina.

Z Gorenjskega

Zborovanje smučarjev. V soboto zvečer je bilo v Kranju zborovanje smučarjev, ki so se posvetovali o letošnji zimski sezoni, v kateri nameravajo prirediti več tekem.

Novo pošto poslopje v Kranju. Poštni urad v Kranju se je preselil te dni v novo pošto poslopje nasproti hotela »Evropa«. V novem posloplju je več prostora, tako da se lahko razvija poštni promet v njem nemoteno.

Kanalizacija Jesenic. Poleg raznih cestnih popravil so se lotili na Jesenicah tudi večjih kanalizacijskih del. Zdalj građe kanal v Brauchitschevi in Adolfa Hitlerja ulici.

Beležnica

ROLENDAR
Danes: sredo, 26. novembra: Janez Berh, Silverster, opat.

DANASNE PRIREDITVE
Kino Matica: Dekle z jastrebov
Kino Union: Slabo v vedenju
Kino Sloga: Jurij, pogum!
Veseli teater: Predstave ob pol 19. v Delavski zbornici

Pri Sadržanih in vrtnarski podružnici Ljubljana I. bo predaval g. Ivan Bricek o »Sadnem izboru za mesto Ljubljano in okolico ter o izkušnjah v zadnjih dveh zimah.« Kemiljska predavalnica realne gimnazije v Vegovi ulici, začetek točno ob 18. (6. ur.)

DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Leustek, Resljeva c. 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12, mr. Komotar, Vič - Tržaška cesta 48.

Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg. Sergij Vilfan, Janko Cigoj, obo iz Trsta, Franc Dolinsek, Ernest Frumen iz Ljubljane in g. Alojzij Pezdri iz Vnanjih gor pri Brezovici. Čestitamo!

Sportni pregled

Nogometno prvenstvo Ostmarke
V nogometnem prvenstvu spodnjestajerskega okrožja so v nedeljo odigrali zadnje jesensko kolo. Jesenski prvak je postal s precejšnjim naskokom pred svojimi tekmeci SK Kapfenberg, Mariborski Rapid je trenutno z devetimi točkami toda z boljšo razliko golov, kakor jo ima GAK, ki je prav tako zbral 9 točk, na četrtem mestu. Lahko ga prehitijo še Rosenthal, ki je odigral dve tekmi manj. Rapid je v nedeljo nastopil proti Rosenthalu in na tujih tleh izgubil bitko 1 : 3. Celjani so spredeli doma LSV Zeltweg in zmagali 6 : 3. Trenutno so na osmem mestu ter morajo igrati še eno tekmo, vendar si svojega položaja v jesenskem delu prvenstva najbrže ne bodo zboljšali.

Tudi v prvenstvu Ostmarke je bilo na sporedu zadnje kolo jesenskega dela prvenstva. Prvi poraz je tokrat doletel FC Wien, ki ga je vodčca Avstrija premagala gladko 0 : 4. Avstrija je imela v prvem polčasu precej težav s svojim dobrim nasprotnikom, kasneje pa ni bilo mogoče več njenega napada zdržati in FC Wien je kloni-l z visokim porazom. V predtekmi je z mnogo sreče premagala Vienna Wackra 3 : 2. Dvojni spored so imeli še na drugem igrišču, kjer je prav tako deževalo golov. V prvi tekmi je FAC premagal s tesno razliko Post 6 : 5. Graški Sturm pa je po-lgelel razpoložbenemu Rapidu 1 : 8. Dunajski sportni klub je premagal Admiro 3 : 2. V vodstvu je sedaj Avstrija in ima vse izglede, da bo postala jesenski prvak. Od-igrati mora samo še eno tekmo. Sledi ji Vienna z dvema točkama manj, vendar tudi še z eno neodigrano tekmo. Jesensko prvenstvo bo odločil spored prihodnje ne-delje, ko bosta odigrani tekmi med Admi-ro in Avstrijo in Vienco in FC Wien. Ra-pid je odigral že vse tekme in je v jesen-skem prvenstvu definitivno zasedel peto mesto. Graški Sturm je na predzadnjem mestu.

Nogometno prvenstvo Madžarske
Po daljšem presledku je preteklo nede-ljo zmagal Ferencvaros, ki je nastopil pro-ti Salgotarjanu. Tekma se je končala 6 : 0. Ostale tekme so se končale z naslednjimi rezultati: Elektromos - Szegedinski želez-ničarji 6 : 0, Gamma - FC Szeged 2 : 1, NAC Kluž - Mavag 1 : 1, WMP Csepel - Kispest 7 : 3, Újpest - Veliki Varadin 4 : 0, Lampart - Újvidkei Novi Sad 3 : 0 in FC Szolnok - Dimavag 3 : 2.

Andrej Šarabon na zadnji poti

Ob odprtem grobu se je poslovil od njega zaslužni predsednik trgovskega društva »Merkur« gospod dr. Fran Windischer

Ljubljana, 26. novembra. Včeraj popoldne je Ljubljana spremenila na zaljni poti veletrgovca Andreja Šarabona iz hiše na Hrvatskem trgu, kjer je nad 50 let snoval in ustvarjal ter iz majhnih začeto-rov zgradil mogočino trgovsko hišo, ki je eden izmed temeljev ljubljanskega in slo-venjskega trgovsko-gospodarskega življenja. Mnogiča pokojnikovih prijateljev in znancev ter občudovalcev in spoštovalcev se je zbra-la pred hišo žalosti. Prišli so številni za-stopniki iz vseh slojev ljubljanskega prebi-valstva, zlasti pa odlični zastopniki trgo-vskega, industrijskega in obrtniškega sveta. Brez večjih svečanosti je nastopil svojo zadnjo pot Andrej Šarabon z doma do Sv. Križa. Šentpetrski župnik Košmerl je ob asistenci treh duhovnikov opravil blagoslov in molitve v hiši žalosti, kjer je pokojnik ležal na mrtvaškem odru, obut s cvetjem in venci. Pred odhodom na pokopališče se je od njega poslovil njegov iskreni tovariš, prijatelj predsednik dr. Fran Windischer.

Poslovilne besede dr. Frana Windischerja

Ljubi prijatelj Andrej Šarabon! Tako se je po božji previdnosti dogodilo, da si tudi Ti, ljubi Andrej, ki si stal vse do poslednjega kakor skala v ogrodju našega gospodarskega občestva, stolpi na završno pot, ki jo mora iti ves smrtni svet, nam vsem, ki smo te poznali in spoštovali mnogo prežgodo, da si se tvoja leta vzpela do zavidne višine. Ko smo v srečnih in mračnih dneh prihajali na prijateljski po-svet k tebi, smo pogosto morali zvedeti, da te ni doma, ker te je — velikega go-spodarja — mnogovrstno delo neusmilje-no klicalo od doma ob vsakem času od ra-ne ure do trdnega večera. Danes smo pri-šli pred tvojo žalostjo dom, Andrej, od ka-terelega jemlješ v tem trenutku za vedno slovo, da ti sredi tvojih ljubih, obdanih od tvojih prijateljev, sosedov in spoštoval-cov izkažemo zadnjo vidno prijateljsko čast, predno zapustiš to hišo nad polsto-letnega dela. Ali ta dom tvoje zveste pri-zadevnosti, kakor je lep in ponosen, je vendar mogel biti samo prehodni in za-časen, ker je nam vsem pod Božjim son-cem sojeno od početka drugo bivališče, prostrano, vsem enako, stanovito in več-no. Ti, ljubi Andrej, od Boga bogato ob-darjen si se z vrgledno marljivostjo tru-dil celo življenje in si dosegel velike uspe-he v svojem vsebinskopnem življenju. S polno pravico te štejemo med prvake v re-du naših gospodarskih veljakov že od tvojih mladih let. Z velikim spoštovanjem smo radi slušali tvoj preudarjeni svet in tvojo modro sodbo. Tihoten in skromen, malozahteven, brez nečimernosti, raje ko-maj opazen nego viden v ospredju, si celo svoje dolgo življenje razumno ukrepal in modro delal, sprva na malo in drobno, da si se potem v zgodnjih letih že razširil in razmaknil do mogočnega obsežnosti. Ti si vztrajno in dosledno in istem domu od po-znišne pričetne prodajalnice pri našem sv. Petru na nekdanji mitnici z zgosteno prid-nostjo dvigal mlado trgovino do reda naj-mogočnejšega kupčijskega podjetja na naših tleh, ki uživa odličnih sloves in zaupa-nje brez pridržka. Od početka si ravnal po tehtnem vodilu od zrna do zrna, od kamna do kamna in si z našo potrepeljivostjo pri-šel do vrha. Brez zapisanega poodenja si utišnil z neoporečnim delom svoji tr-govski hiši izrazilo osebnost marko gos-podarja Andreja Šarabona. Sebe celega si dosledno vlagal v stvarilno delo. Sam si si pomagal in te je podpiral Bog in ti dal sre-čo na dolgem življenjskem potu tudi te-daj ob prevažnem trenutku, ko si si iz-biral odlično in zvesto sotrudnico za celo življenje. Modro in srečno si zbiral svoje sotrudnike in sodelavce. Res mojstrska je bila šola v tvojem kupčiskem podjetju za naša naraščala, čigar prid in blaginja ti je bila zvesto pri srcu kakor dobremu očetu. Cela gosta vrsta mladih trgovcev je pri-šla iz svoje trgovske hiše, vsi izvrstno sa-pravljeni za kupčijo in za gospodarsko sa-

mostojnost. Skrben učni mojster in dobro-srčen gospodar si bil svojemu osebuju, ki te je visoko spoštovalo. Gospodar Andrej Šarabon ni svojega znanja in svojega iz-kustva samopridno držal zase in za svoje pride. Z lastnim delom čez glavo zagrnjen, se je rad odzival zaupanju svojih tovari-šev ter je koristno sodeloval v upravnih številnih dobrotvornih in stanovskih orga-nizacijah tako v Trgovskem bolniškem in podpornem društvu, Trgovskem društvu »Merkur«, Združenju trgovcev, v Zvezi tr-govskih gremijev, v Zbornici za TOI, na Ljubljanski borzi. Ljubi Andrej, tvoje dra-gocene izkušnje, tvoj preudaren način delanja in presojanja, snovanja in ukrepa-nja, tvoje vedno mirno, ubrano tekoče de-lo te je v zgodnjih letih klicalo na vodilna mesta v naših denarnih zavodih in in-dustrialnih podjetjih. Povsod si se izkazal, pravi mož na pravem mestu. Dobrega in blagega srca si bil ter velikopotezno da-režljive roke za dela usmiljenja posamez-nikom, mnogostevilnim in neimenovanim, ter za velikodušne podpore človekoljub-nim ustanovam tako zlasti Zavetišču za onemogle trgovce v okrilju Združenja tr-govcev v Ljubljani, Društvu za gluhone-mo mladino, ki si mu stal pokroviteljsko na čelu.

Ko se sedaj pod pezo bridke izgube lju-bega prijatelja, zvestega tovariša, odlič-nega gospodarja ter plemenitega moža po-slavljamo strtega srca za vedno od tebe, ljubi Andrej, je naše žalovanje tem večje, ker odhajaš od nas v tako hudih časih. Mnogo sveta si videl, Andrej. Spoznaval si tuje načine dela, ali ti si ostal, hvala Bogu, celo svoje življenje naš človek, sa-morasej in domačega kova. Neodjeljivo si vztrajal tudi po dopolnjenem 80 letu na svojem vodečem mestu vse do kraja, dokler nisi v soboto zvečer ob res zaslužnem de-loputu v lepi ubranosti duše in blaženem miru prestopil rahlo mejo tega sveta. Ko nocoj prvič ležeš pri Sv. Križu za večno na Božjo njivo, na kateri ni razlike stan-ov, ti bo ostalo od vseh dobrin božje pla-čilo, ljubezen svojcev, hvaležen spomin za obilna blaga dela usmiljenja in dobrote, veliko priznanje za opravljeno gospodarsko delo v ponos in čast našega imena ter slo-ves odličnega slovenskega gospodarja. Bla-goslovljen mir Tvoji plemeniti duši, pri-jatelj Andrej, in z Bogom.

Besede žalnega govora so močno ganile vse poslušalce. Moški pevski zbor »Slavca«, katerega član je bil veliki pokojnik, je zapel »Človek glej...« Truplo pokojnika v težki kovinasti krsti sta odpejala dva para vran-cev s Hrvatskega trga k Sv. Križu. Razvil se je žalni sprevod in najbolj ganljivo je bilo spremstvo onih nesrečnih sirot, za ka-tere je pokojnik mnogo žrtvoval in jih nad vse ljubil. Za križem so se uvrstili v pogreb gojenci ljubljanske gluhonecemne z učitelj. Za krsto je stopala globoko užalostena so-proga Minka ob spremstvu nečakov in so-rodstva. Za temi pa so se razvrstili številni pokojnikovi uslužbenci, ki so v teku dolgo-letnega sodelovanja z izgubljenim šefom spoznali njegovo zlato srce.

Dolga je bila vrsta najodličnejših zastop-nikov iz trgovskih, industrijskih ter obrtni-ških krogov, ter predstavnikov trgovskih in industrijskih podjetij, ustanov in zavodov, ki jih je poživljala ustvarjalna sila pokoj-nega Andreja Šarabona za časa dolgoletne-ga njegovega udeleževanja v slovenskem gospodarskem življenju. V cerkvi pri Sv. Križu je duhovščina spet opravila molitve in je pevski zbor »Slavca« zapel pretežljivo žalostno »Ušli! nas go-spode. Od tod so našli pokojnikovo krsto v grobnico na pokopališču. Poslednji dom ve-likega pokojnika je takoj ob vzhodu pokopa-lišča na levo ob zidu. Pred grobnico v dra-gocenem črnem mramoru so se zbrali vsi, ki so pokojnika spremlili na zadnji poti. Zemlja je vzela, kar je njenega. Strta so-proga je vrgla grudo na krsto svojega po-kojnega moža in njej so sledili sorodniki in pokojnikovi prijatelji. Po molitvah je pevski zbor »Slavca« zapel žalostinko »Blagor mu, ki se spočije...«

Nova cesta na Grad

Potreba po primernejši, položni dovozni cesti na Grad — Bila bi hkrati razgledna cesta

Ljubljana, 26. novembra. Zdi se, da smo med ljubljanskimi znamenitostmi in lepoto začeli odkrivati še le zdaj tudi Grad. Dolga leta Gradu nismo hoteli priznati večje vrednosti za turistični promet, a tudi za mesto samo je bil skoraj brez cene. Grad je veljal sicer tudi kot sprehajališče, toda reči smemo, da so ljubljanci celo bolj obiskovali Šmarno goro. Dohodi na Grad nikakor niso bili vzorni. Pozimi je bil Grad zaradi tega navadno brez obiskovalcev, kajti hoja po strmih in poleđenih poteh ni bila prijetna in ne uiti varna. Če se je kdo kdaj zavzemal za ureditev poti na Grad in naj bi jih bolj vzdrževali, so se nekateri celo norčevali z njega. Smesno se nam je zdelo tudi razpravljanje o regulaciji Gradu, načrt o restavraciji grajskega poslopja pa je veljal celo za utopijo.

LICE GRADU PO REGULACIJI?

Kakšna bo celotna ureditev Gradu, to se pravi hriba s poslopjem vred, še ni povsem jasno. Težko je napovedovati, kdaj bodo končana vsa dela. Razumljivo je pa tudi, da ni mogoče z enim samim načrtom določiti vseh ureditev in preureditev, ne da bi prišlo med delom do večjih ali manjših sprememb. Za to nam služijo kot primer »šance«. Načrti za sedanjo ureditev, ki je končna, so dozorovali med delom. Prejšnje ureditve, popravilo zidovja, pa ni bila dovolj solidna, da bi sedanja ne bila upravičena tudi iz samih gospodarskih razlogov. Bilo se je treba odločiti za temeljito popravilo ter hkrati preureditev starega utrdbenega zidovja ali da ga prepušče razpadanju. Če so se pa že odločili za regulacijo Gradu, je bilo treba v regulacijska dela vključiti tudi »šance«. Kamenje razpadajočega zidovja se je valilo na hiše ob Karloški cesti in že zaradi tega je bilo treba nekaj ukreniti. — Kakšen obseg pa naj zavzame celotna regulacija Gradu, koliko novih sprehajalnih poti naj še naredimo in kakšnih, dalje, kako bi kazalo urediti okolico poslopja itd., vsega tega ni bilo še določeno z načrtom. Pri regulacijskih delih se pojavljajo nekatere težave, ki se jih ni mogoče tako lahko izogniti. Grad namreč ni v celoti last mestne občine.

DOVOZNA CESTA NE USTREZA

Vse poti na Grad so precej strme. Toda pri poti strmina ni največja pomanjkljivost. Če je pa strma cesta, ki služi celo edino dovozu na Grad, vsekakor morajo pri regulacijskih delih misliti tudi na to, kako bi uredili primernejšo cesto. Kako pomanjkljiva je cesta na Grad, se je dovolj izkazalo, zdaj, ko so dovažali kamen za prezidavo grajskega poslopja. Grajsko poslopje je doslej imelo pod streho številne stanovalce, ki seveda niso mogli prenesti na Grad vseh življenjskih potrebščin. Treba je bilo dovažati vsaj kurivo. Zgodilo se je pa že pozimi, da je na zasneženih, strmi cesti običajni rešilni avtomobil. Tako je bil včasih Grad v prvem pomenu besede odrezan od mesta.

VEČ RAZGLEDNIH POTI

Zdaj, ko Grad spreminja svoje pusto lice pod ustvarjalno roko arhitekta, bo postal nedvomno v večji meri privlačen za domačine kakor za tujce. K temu bo pripomogla med drugim zlasti moderna restavracija, ki jo zidajo na severno vzhodni strani. S terase restavracije se bo nudil čaroben razgled na mesto in planine. Treba pa bo poskrbeti tudi za boljše in lažje dostope na Grad. Vse poti, ki drže na Grad, imajo napako, da so prestrme in da ne nudijo dovolj razgleda. To pa velja, kakor rečeno, tudi za edino dovozno cesto, ki drži na Grad ob Karloški cesti. Zato bo treba najti prejšnji pot, ki je bolj udobna, oodnosno sedanje popraviti.

PREDLOG ZA NOVO CESTO

Program za izdelavo idejne regulacijske skice za Ljubljano sicer ni zašel od natečajnikov, naj predlože tudi zamisli o ureditvi novih poti in ceste na Grad. Kljub temu se je dotaknil tega vprašanja načrt, predložen pod geslom »Emona 2000« (inž. H. Pajer in inž. Murko). V tem načrtu je predložena nova cesta na Grad. Začela bi se ob Gruberjevem prekopu, približno sredi ceste za gradom. Držala bi v lepih vijugah po valovitem in slikovitem južnem pobočju grajskega hriba, mimo Osoj in ob grajski terasi, tako, da bi se vzpela na planoto pred vzhodno v grajsko poslopje, približno tam, kjer se konča pot, ki drži iz Študentovske ulice.

STARA CESTA BI OSTALA

Za preureditev »šance« je bilo uporabljeno oblika kroga, zato bi bilo priporočljivi-

vo, da bi nasuli tudi okrog Gradu novo večjo teraso, in sicer v obliki polkroga od glavnega grajskega vhoda do vhoda na stolp. Nova cesta bi služila, ker bi bila zelo položna, za vožnje navzgor, stara cesta, ki je strma, in ki drži na severno vzhodni strani, po manjši slikovitem pobočju, bi pa naj bila izključno namenjena za vožnje navzdol. V spodnjem delu, tik nad cesto za gradom, bi se nova in stara cesta križali, toda ne v isti ravnini, tako da bi ena držala pod drugo. Tako bi ne bilo nevarno sti prometnih nesreč. Seveda bi pa bilo treba cesto tudi primerno preurediti. Trasa iz morali zadržati tako, da bi bila strmina čim bolj enakomerna. To je potrebno zlasti ob vzhodni hriba, kjer je cesta posebno strma.

Nova cesta bi bila velika pridobitev za turistični promet. Gost, ki bi si rad hitro

ogledal naše lepo mesto s ptičje perspektive, bi to storil lahko, ne da bi mu bilo treba stopiti iz avtomobila. Z nove ceste bi se mu nudila med vožnjo celotna panorama mesta in okolice. Peljal bi se po Strelški ulici, zavil na cesto za gradom, potem pa na novo cesto na Grad. Pripeljal bi se okrog Gradu na grajsko planoto, tik pred gradom; od tam bi se vračal po stari cesti navzdol in bi lahko nadaljeval pot po Karloški cesti. Tako bi se nam z nove ceste odprli krasni pogledi na Ljubljano. Razen predora skozi Grad, ki je tudi predložen v omenjenem načrtu, da bi bile razbremenjene ceste okrog Gradu in da bi došli šentjakovski kraj neposredno zvezo s Poljanami, bi nova cesta na Grad došla Ljubljani mnogo koristila.

DNEVNE VESTI

— Nova rudarska šola v Zenici. V nedeljo so v Zenici v Bosni, kjer so največje bosenske rudarstve, svečano odprli posebno rudarsko šolo. Poleg že prej ustanovljene rudarske šole v Varaždinu, je zenška druga v neodvisni hrvatski državi. Kakor za varaždinsko, se je tudi za novo rudarsko šolo v Zenici javilo veliko število učencev.

— Matica Hrvatska proslavlja 100letnico svojega obstoja. Te dni so se v Zagrebu sestali vodilni hrvatski književniki, da bi se posvetovali, kako bi kar najbolj dostojno proslavili 100letnico obstoja Maticе Hrvatske. Zagrebški listi ob tej priliki poročajo, da je Matica Hrvatska delovala tudi tedaj, ko so bivša jugoslovenska oblastva ostalim hrvatskim društvom delo onemogočala ali vsaj poizkušala preprečiti, ni pa mogla delovati v času, ko je bilvi ban dr. Šubišić tudi v tej važni hrvatski prosvetni ustanovi uvedel jugoslovensko poverništvo in s tem onemogočil delo Maticе Hrvatske in prid hrvatski stvari in hrvatskim narodnim interesom. Za zdaj so sklenili, da bodo prihodnje leto priredili v Zagrebu razstavo hrvatske knjige, ki bo najbolj zgovorno izpričala, kako mogočno so Hrvati v zadnjih 100 letih posegli v evropsko književnost.

— Nemški vojniki za hrvatsko zimsko pomoč. Za hrvatsko zimsko pomoč, za čije predsednika je bil te dni izvoljen zagrebški župan Ivan Werner, so v ponedeljek v hrvatskem državnem gledališču nemški vojniki organizirali posebno prireditev, da bi tako tudi s svoje strani podprili bedne Hrvate. Obisk je bil iz razumljivih razlogov prav dober in je bil tudi čisti dobiček precejšen, tako da je prireditev v vsakem pogledu dosegla svoj namen.

— Število slušateljev na zagrebškem vseučilišču. Kakor poroča zagrebški »Hrvatski Narod«, se je na hrvatsko vseučilišče v Zagrebu vpisalo 6442 slušateljev. Največ se jih je vpisalo na pravno fakulteto, in sicer 1556. Na tehnično fakulteto se jih je vpisalo 1505, na filozofsko 1335, na medicinsko 1330, na agronomsko 402, na veterinarsko 298, na teološko pa 275.

— Velik uspeh prve razstave hrvatskih likovnih umetnikov. Poročali smo že o prvi razstavi hrvatskih likovnih umetnikov v neodvisni državi Hrvatski, ki so jo priredili v Zagrebu. Hrvatski listi poročajo, da je razstava dosegla velik uspeh in da so umetniki precej svojih del tudi prodali. Dosti del so kupili visoki državni funkcionarji za državne urade, več slik in kipov pa je bilo kupljenih tudi za razna hrvatska ministrstva.

— Lepo in poceni Miklavžovo darilo bodo letošnje Vodnikove knjige, ki izidejo te dni. Za 8 lir boste prejeli krasno M. Jarčevovo povest »Jalov dom« in obširno, bogato ilustrirano Vodnikovo prtilko za leto 1942. Ker se založnica na zamudnike žal ne bo mogla ozirati, opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige naj se takoj prijavijo poznanim krajevnim poverjenikom Vodnikove družbe, v Ljubljani pa v knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica 3, ali pa v pisarni Vodnikove družbe, Puccinijeva 5/I, v poslopiju Narodne tiskarne.

— Italijanski listi o sodelovanju med Italijo in Hrvatsko. Italijanski listi ob vsaki priložnosti poudarjajo prijateljsko sodelovanje med Italijo in neodvisno hrvatsko državo na političnem, gospodarskem in kulturnem polju. Zadanje dni so italijanski listi spet objavili obširna poročila o svečanem podpisu pogodbe, ki je z njo Zveza

hrvatskih obrtnikov pristopila k Mednarodni obrtni zvezi. »Ta pogodba«, pravi »La Vedetta d'Italia«, »je tudi pogoj za čim temnejše sodelovanje med italijansko in hrvatsko obrtnjo, ki je prepotrebno, če hočemo gospodarske vezi med obema prijateljskima državama še bolj utrditi«.

— Po dva romana z nadaljevanji bo prišal tednik »Domovina«. Zraven tega pa še mladinski roman »Domovina« se bo splošno izpopolnila, da bo čim bolj ustrezala željam bralcev in bralek. Novi naročnik, ki plača zdaj vsaj četrtletno naročnino za »Domovino« od novega leta naprej, bo dobival list v decembru zastojni Uprava »Domovine« je: Puccinijeva 5, Ljubljana. Četrtletna naročnina znaša le 4.50 lire.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob delavnikih ob 16. 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30. 14.30. 16.30 in 18.30

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Samo te danes vesela in zabavna filmska komedija
Jurij, pogum!
V glavni vlogi: George Formby.

KINO UNION TELEFON 22-21
Zabaven film iz brezskrbnih diletantskih let
Slabo v vedenju
Robert Villa Vera Bergman, Vittorio de Sica

KINO MATICA TELEFON 22-41
Vesela, vsakih planin: Mogočna povest o globoki (tubezni) drznega dekleta.
Dekle z jastrebov
Hedemarie Harthgen, Sepp Rist

— »Viteški red Hrvatskega zmajaja«. Poglavljen dr. Ante Pavelić je podpisal posebno zakonsko odredbo, ki določa ustanovitev in delovanje »Viteškega reda Hrvatskega zmajaja« v vsej neodvisni hrvatski državi. Namen tega društva je ohraniti hrvatsko izročilo in spomin na slavno zgodovino hrvatskega naroda, varovati in obnavljati spomenike hrvatske prošlosti, čuvati in oživljati spomin na zaslužne Hrvate, zbirati hrvatske duševne delavce in podpirati kulturno delo celokupnega hrvatskega naroda. Zakonska odredba, ki sledi, je omenjeni, določa člane upravnega odbora »Viteškega reda Hrvatskega zmajaja«, ki so med njimi vojskovodja Slavko Kvaternik, vseučiliški profesor dr. Milan Ivišić in drugi.

Danes, Veseli teater ob 1/2 19.

— Gimnazijske spremembe na Hrvatskem. Poglavljen dr. Ante Pavelić je podpisal več zakonskih odredb, ki določajo razne izmembe pri hrvatskih gimnazijah. Franciskanski klasični gimnazij v Sinju je priznana pravica javnosti. V Koprilnici pa bo prav tako spravilo javnosti odprta popolna ženska realna gimnazija, ki jo bo vodila »Družba hčera božje ljubezni«. Tretja zakonska odredba določa, da se imna državna mešana realna gimnazija v Zemunu izpremeniti v državno žensko realno gimnazijo.

— Racionaliziranje življenjskih potrebščin na Hrvatskem. Nove živilske in oblačilne nakaznice bodo razdeljene v hrvatskih mestih za prvo polovico leta 1942 v decembru. Pripravljene so tudi nakaznice za take življenjske potrebščine, ki letos še niso bile racionalizirane, ki bo pa treba njih uporabo v bodoče omejiti.

— Hrvatski parobrodni monopol. S poglavljenim odlokom je bila ustanovljena deželna družba »Hribrod«, ki naj organizira na hrvatskih rekah promet. Država ima predpravo do nakupa delnic, glasečih se na ime. Večino deželne glavnice vplača država, ostanek pa hrvatski denarni zavodi in zasebniki v sporazumu z državo. Družba bo imela na vseh hrvatskih rekah izključno pravico do parobrodnega prometa, lahko pa bo dajala koncesije posrednim lastnikom ladij.

— Politčno-upravna izprememba na Hrvatskem. Na predlog hrvatskega ministra za notranje zadeve je bil politični kraj Virgimost odcepljen od velike hrvatske župe Gora, ki ima svoj sedež v Petrinji, in pripojen velik hrvatski župi Pokupje, ki ima svoj sedež v Karlovcu.

— Slavonske Požega ni več. S posebnim odlokom poglavljen dr. Pavelić je določeno, da se bo Slavonska Požega odslej imenovala samo še Požega. Dodatek »Slavonka« je imela doslej zaradi tega, ker je bila poleg nje v bivši Jugoslaviji še tudi Žužka Požega, a prestankom Jugoslavije pa je tudi dodatek »Slavonka« postal nepotreben.

— Zvižanje poštnih pristojbin na Hrvatskem. S 16. novembrom so se poštna brzojavna in telefonska pristojbina na Hrvatskem občno zvišale. Navadno pismo se mora odslej frankirati v tuzemstvu z znankom za 3 kune, dopisnica 1.50, za rekomandirano in ekspresna pisma se je zvišala pristojbina od 5 na 7 kun. Pristojbina za telefonske pogovore izvenšči Zagreb in Opatje se je povečala za polovico. Pristojbina za pogovor v javni telefonski

govornici je znašala 1 kuno, odslej bo pa znašala 2 kuni. Pristojbina za vsako besedo v brzojavnem prometu znaša odslej 1.50 kune.

— Poštna uprava je izdala opozorilo, da naj se za pošiljanje v inozemstvo uporabljajo pisma brez podloge. Sedaj je knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3 založila pisemski papir brez podloge, v ličnem navadnem in ameriškanskem standard formatu. 547/n

— Oprostitev v prostozidarskem procesu. V Zagrebu je vzbujal zadnje čase veliko pozornost prostozidarski proces. V središču tega procesa je stal znani hrvatski publicist Glogjarić. Sodišče je izreko v tem zanimivem procesu oprostilo razsodbo, ker se je prepričalo, da je doprinesel Glogjarić dokaz resnice v toliko, da so bile v njegovi knjigi omenjene osebe res člani prostozidarske lože. Glogjarića so tožili vsi, ki jih omenja v svoji knjigi kot prostozidarje in so se čutili prizadete in razžaljene.

— Nesreče. V ljubljansko bolnico so prepeljali naslednje ponesrečence. Alojz Glac, 41letni posestnik iz Zagradca, je padel pod voz. Ranjen je precej po telesu. — Ana Mohorič, gostilničarka iz Slivnice, se je nevarno obrezala s kozarcem po rokah. — Pavla Debeljakova, delavka pri lesni industriji Rudež v Ribnici, si je pri delu zlomila desnico. — Luciji Brezovšek, 31letni natakarici, so v bolnici izprali želodec in ji rešili življenje.

Iz Ljubljane

— Seja mestnega sveta ljubljanskega. Jutri ob 17. se prične v sejni dvorani mestnega poglavarstva seja mestnega sveta ljubljanskega. Na dnevnem redu so naznaila predsedstva, odobritev zapisnika zadnje seje ter poročila finančnega, trošarinskega, gradbenega, odbora za upravo mestne imovine, upravnega odbora mestne planarne in personalno-pravne odbora. Referent finančnega odbora je pripravil med drugim poročilo o računskem zaključku mestne občine ljubljanske za leto 1940/41, o prodaji mestnega zemljišča italijanski radiofonski družbi ELAR, o pozivu Državne hipotekarne banke glede plačila zapadlih anuitet kaldrinskih posejov, ustanovitvi obnovitvenega fonda pri mestni priprigi, predlogu za zvišanje vdovskih podpor mestne delavske zavarovalnice, odločitvi o predlogu glede izrednega prispevka rentnikom mestne delavske zavarovalnice, o kreditih socialnega skrbstva, o kreditu za obvezni prispevek upravi internata in gospodinjstva šole Mladika, določitvi naknadnega kredita v svrhu likvidacije računov večje porabe vode v mestnih hišah in doletitvi naknadnega kredita predsedstvenemu tajništvu za avtomobilsko vožnje. Odbor za upravo mestne imovine bo razpravljal o odpovedi stanovanj strankam v mestnih hišah, ki imajo svoje hiše. Referent upravnega odbora mestne planarne je pripravil poročilo o pravilniku za oddajo plana iz mestne planarne. Poročila personalno-pravnega odbora obravnavajo ostavko nekaterih članov mestnega sveta, volitve v razne odbore, izvolitve zastopnikov mestne občine v bolnišnično podporo za grozne nameščenecv mestne občine, izvolitve člana in njegovega namestnika iz vrst trgovcev s kurivom v preskrbovalni odbor, pravilnik o organizaciji in zaposlitvi delavcev pri javnih delih in račun zimske akcije in v ustroj zaščitnega odelca. Javni bo sledila tajna seja na kateri se bodo obravnavale razne personalne zadeve.

— Iz živilski trg. Dovozen zelenjave je bil tudi zadnje dni zadovoljiv. Trg je bil danes založen z zelenjavo še tem bolj, ker je bilo suho vreme. Precej blaga je bilo že ob 8., a posamezne prodajalke so ga še vedno dovažale. Pač pa jutraj še ni bilo sadja na kmečkem sadnem trgu. Zadanje čase imamo na trgu namestu razstave gob razstavo jabolk. Tako se lahko gospodinjke počue, da bodo vedele vsaj, kaj kupujejo. Razstavljena so jabolka, ki so najbolj pogosto naprodaj na našem trgu: dolenska vočenka, kanadka, rožmarinček, kosmač, carjevič in renete. Tudi danes so bile naprodaj gobe, a jutraj ni bilo sivk (zimska kolobarnica), ki jih naše gospodinjke najraje kupujejo. Naprodaj je bilo nekaj žbularjev, maslenk, rjavega in rumenega jezika. Nekateri gobarji pravijo, da so zadnje dni zmanj iskali sivke.

— Iz Poljanilo o predpisih za preskrbovanje z mlekom za prehrano: Radi nepravilnega toimačenja »Predpisov za oskrbovanje z mlekom za prehrano«, ki dobijo obvezno moč 1. XII. t. l. opovedujejo nekateri dovaževalci mleko svojim strankam. Ta postopek ni v duhu in smislu omenjenih predpisov in proizvajalci oodnosno dovaževalci mleka (mlekarice) ne smejo do nadaljnjega nobeni stranki opovedovati ali prenehati dostavljati mleka. Če se dnevna količina mleka pri proizvajalcu zmanjša mora dostavljalec znižati dobavo sorazmerno vsem dosežanim strankam in ne sme enim opovedovati, drugim pa dobavljati neomejeno količino. Predpisane dovolilnice bodo proizvajalci prejeli pri pristojnem občinskem uradu. Podrobne informacije o razdelitvi in dobavi mleka dobe stranke v pisarni »Prevoja«, Maistrova ul. 10.

— Iz Koncert violinista Karla Rupla. Objavili smo že spored koncerta, ki ga bo izvajal prihodnji tork v veliki Unionski dvorani odlični naš violinist Karlo Rupel. Ta spored je sila obsežen ter obsega poleg Bachove g-mol Fuge še dve Paganinijevi Kaprici XIII. in XX. Vse te tri skladbe so pisane za violino solo. Paganinijeve Kaprice spadajo priznano med najtežje tehnične probleme violinske literature. Nadaljne skladbe se izvajajo vse za violino in klavir in na prvem mestu sporeda je tehnično in interpretacijsko zelo težka Vražja sonata, ki jo je napisal Tartini, virtuoz in kompozitor iz Pirana. Kadenca ki se bo v tej sonati izvajala je Ruplova. Ker se je violinist Karlo Rupel šolal tudi pri romanskem pedagogu in se pri njih nazval svojega elegantnega igralnega sloga je popolnoma razumljivo, da bo izvajal tudi Debussyjevo Sonato za violino in klavir. Koncert zaključuj Ples skratov, klasično delo milanskega virtuozna in skladatelja Bassinija, ki je polno violinskih podvigov najtežje vrste, vendar ob sočni spetni liniji polne elegantnega znanja lahko razumljivo in tudi izredno priljubljeno. Koncert bo v veliki Unionski dvorani v torek 2. decembra ob pol 7. uri zvečer. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice. 548/n

— Iz Počastitev spomina g. Andreja Sarabona sta darovala g. Tone Mladič, višji sodni svetnik in njegova sestra g. Marija Podpornemu društvu za gluhoonemoladno, kateremu je bil pokojnik predsednik, znesek 100. Iskrena hvala!

— Iz Počastitev spomina pok. g. univ. prof. dr. Stanka Lapajnetta sta poklonila socialni akciji na kr. univerzi v Ljubljani gospod. rektor dr. M. Kos znesek 300 lir, profesorski zbor juridične fakultete znesek 384 lir. Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala.

— Iz Rdečemu križu, sekcliji za socialno pomoč je poklonil Kreditni zavod za trgovino in industrijo znesek 5000 lir v počastitev spomina pok. g. Andreja Sarabona, veletrgovca v Ljubljani. Za velikodušen dar najlepša hvala!

— Iz Pri Sadržarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I. bo v kemijski predavalnici na I. dr. real. gimnaziji v Vegovi ulici predaval v sredo dne 26. t. m. upravnik drevesnic Kmetijske družbe g. Brecljnik Ivan o sadnem izboru za mesto Ljubljano in okolico ter o izkušnjah v zadnjih dveh zimah. Začetek točno ob 18. (šesti) uri. Vstop prost.

— Iz Rdečemu križu so darovali: mesto venca na grob pok. Ivana Remica uradništvo Pokrajinskega namestništvenega urada v Ljubljani Lir 100; Gregore Ivan, veletrgovca v Ljubljani, v počastitev spomina pok. g. Tonejeve Lir 200; dr. Bogdan Žužek v Ljubljani mesto venca na grob pok. prof. dr. Stanka Lapajnetta Lir 200; nameščenci Pokojniškega zavoda mesto venca na grob dr. Bohinjca Lir 268; Zveza gospodinj. mesto cvetja na grob dr. Stanka Lapajnetta Lir 100; družina Gorkičeva v počastitev spomina pok. Marije Sarabonove Lir 60; g. Hinko Logar mesto venca na grob pok. Andreja Sarabona Lir 100. — Vsem darovalcem iskrena hvala!

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici tvrdke TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

— Iz Smetišče sredi mesta. Nezazidana parcela med čokovnim uradom in humanistično gimnazijo, torej v strogem centru mesta, služi že dolgo za odlaganje vsakovrstnih smeti in odpadkov. Treba bo poskrbeti, da to smetišče izgine iz našega mesta.

— Iz Sopranistka Maria Fiorenza Ciampelli bo nastopila v petek dne 28. t. m. na solističnem koncertu v veliki Filharmonični dvorani in bo izvajala celo vrsto italijanskih pesmi in arij. Podrobni spored njenega koncerta je naslejnji: Monteverdi: Tožba Ariane; Rossini: Beneška regata; Pizzetti: iz treh pesmi: Bile so tri sestre, Respeghi: Če bi se vrnil; Davico: Toskanske pesmi: O luna, in Voda iz Rija; Mortari: Pastirice. Nato sledijo tri operne arije in sicer iz Verdijevega Otella, Boitovega Mefistofela in Puccinijevo Toske. Umetnico sopranistko Ciampelli bo spremljala pri klavirju gospodična Cesar na Buonerba. Začetek koncerta bo točno ob pol sedmi uri zvečer v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice. 549/n

— Iz Tudi dogodek za Ljubljano. Opozorili smo že nekajkrat, kako »krasi« okolico našega nebotičnika, odnosno »nebotičnikov« na travniku Dukičevega bloka zapuščenost stavbov skladišče s razno navlako in barakami ter ostanom starega dvoriškega poslopja. Okrog in okrog so bila končana vsa stavbna dela in ni bilo več nobenega upravitelja, da je tam še skladišče gradiva. Zdan je lastnik skladišča do spredel tudi sam in delavci so začeli polirati ostanke starih kolib. Upanje je, da bodo kmalu odstranili z zemljišča, ki je namenjeno za park, vso šaro ter da se bodo spomnila lotila dela tudi vrtnarji. Da so se spomnili na to, že dolgo potrebno ureditev sredi mesta, je za Ljubljano tudi dogodek.

— Iz Ribarnico pokriva. Vreme je bilo zadnje čase toliko prizanesljivo, da so delavci lahko končali zunanja dela pri ribarnici. Danes bo ribarnica že pokrita. Del hodnika med stebri, med trimostjem in novo tržnico, je bil pokrit že včeraj. Streha na precej položna. Krita je s sivim, valovitim salomtom.

— Iz V počastitev spomina pok. g. univ. prof. dr. Stanka Lapajnetta sta poklonila socialni akciji na kr. univerzi v Ljubljani gospod. rektor dr. M. Kos znesek 300 lir, profesorski zbor juridične fakultete znesek 384 lir. Vsem darovalcem najiskrenejša zahvala.

— Iz Rdečemu križu, sekcliji za socialno pomoč je poklonil Kreditni zavod za trgovino in industrijo znesek 5000 lir v počastitev spomina pok. g. Andreja Sarabona, veletrgovca v Ljubljani. Za velikodušen dar najlepša hvala!

— Iz Pri Sadržarski in vrtnarski podružnici Ljubljana I. bo v kemijski predavalnici na I. dr. real. gimnaziji v Vegovi ulici predaval v sredo dne 26. t. m. upravnik drevesnic Kmetijske družbe g. Brecljnik Ivan o sadnem izboru za mesto Ljubljano in okolico ter o izkušnjah v zadnjih dveh zimah. Začetek točno ob 18. (šesti) uri. Vstop prost.

— Iz Rdečemu križu so darovali: mesto venca na grob pok. Ivana Remica uradništvo Pokrajinskega namestništvenega urada v Ljubljani Lir 100; Gregore Ivan, veletrgovca v Ljubljani, v počastitev spomina pok. g. Tonejeve Lir 200; dr. Bogdan Žužek v Ljubljani mesto venca na grob pok. prof. dr. Stanka Lapajnetta Lir 200; nameščenci Pokojniškega zavoda mesto venca na grob dr. Bohinjca Lir 268; Zveza gospodinj. mesto cvetja na grob dr. Stanka Lapajnetta Lir 100; družina Gorkičeva v počastitev spomina pok. Marije Sarabonove Lir 60; g. Hinko Logar mesto venca na grob pok. Andreja Sarabona Lir 100. — Vsem darovalcem iskrena hvala!

Obnovite naročnino!

OREHOVA JEDRCA popolnoma izčiščena, dobite nacejene v MEDARNI — Ljubljana, Židovska ulica 6. 1850

ZIMSKA JABOLKA la oddaja od 20 kg naprej po najnižji ceni — Medarna, Ljubljana, Židovska ulica št. 6. 1902

NE BOSTE ŠE UMRLI če boste redno uživali klice ugonabljačo in v zdravilno Ambrozevo medicino. Pristno dobite le v Medarni, Ljubljana, Židovska ul. 6. 1835

ODEJE od vate in puha — nove in stare — vam zapiše. — Ljubljana Marjin trg 2/II. 1668

MODROCE, otomane, kauče, fotole itd. vam napravim novo ali staro popravim najceneje — po želji grem tudi na dom. — Tapetnik J. Habjan, Ljubljana, Igrška ul. št. 10. 57 T

POZOR! Rabljene čevlje, ga-loše, snežke in ob-leke kupujem. Otroške snežke zame-njam za večje šte-vilke. Klavžer, Voš-njakova ul. 4. 1922

MREZE za postelje dobite najceneje, in spre-jmem v popravilo v Komenskoga ul. 34. 1909

Sobarica

V hotelu Colonel je bila zaposlena sobarica Beulah Huberjeva po imenu. Beulah je bila malone še otrok. Prišla je bila iz Red Arrowa, mesta, oddaljenega kakih enajst milj. Njen oče je imel tam trgovino z živil. Beulah je odšla z doma, kjer je bil stari tako strog z njo. Prišla je v naše mesto in postijlala je v Colonelu postelje ter pomivala posode.

Kubist, ki bi bil sanjal o Beulah, bi bil lahko preživel razburljivo noč. Tak-a je bila njena postava. Drugače je pa bilo to pošteno dekle. Ni spadala v tisto vrsto deklin, kakršne bi človek v takem hotelu iskal.

Če sem dejal, da je bila Beulah pošteno dekle, sem mislil s tem, da je bilo drugače z njo vse v redu. Ne morda, da bi bila kakšna putka. Če je kdo siil za njo je znala zakleti kakor star izvošček.

Ves dan je likala Beulah v hotelu Colonel perilo, zvečer je pa hodila v plesno dvorano v Louvru na North Broadwayu, kjer je preplešala mnogo ur z Elmerjem Duttonom; to je bilo njeno resno poznanstvo. Imela je mnogo temperamenta in veselja do življenja.

Elmer Dutton je bil elektrotehnik. Pozneje sta se poročila. Nekega večera je bila zavila Be

Preureditvena dela v opernem gledališču

Prezidave in prizidave, deljene na več etap — Prva prezidava v glavnem končani

Ljubljana, 26. novembra. Med vsemi kulturnimi ustanovami so ljudje pri nas nedvomno v najbolj priskrbenem odnosu do gledališča. Vendar ne moremo reči, da se dovolj živo zanimajo za vse, kar je v zvezi z gledališčem, z njegovim notranjim življenjem in razvojem. Tako se zanimamo predvsem za to, kar nam gledališče daje, mnogo premalo pa, kako zoreti in saditi dovolj napornega dela ter pod kakšnimi pogoji gledališče sploh obratuje. Gledališče je precej velik produkcijski obrat — da se poslužimo tehničnega izrazoslovja — in izpolnjen bi moral biti prvi pogoj, da so vsi primerni obratni prostori. Ne smete misliti, da je pri gledališkem posloplju glavno gledališka dvorana; večjega pomena je odrišč z vsemi svojimi stranskimi prostori, lahko bi rekli: kuhinja tiste duševne hrane, ki jo uživamo v avditoriju. Jedilnica je pa brez kuhinje brez pomena. Naj vas ne motijo te prozaične primere: gledališče je za kulisami v resnici mnogo bolj prozaično kakor se zdi z gledalčevega sedišča.

In kako je za kulisami?

Delo v našem opernem gledališču ni lahko. To veča tudi za dramsko gledališče, toda pripravljanje opernih predstav zahteva še mnogo več truda, dela in pripomočkov. Operno gledališče je večji obrat kakor dramsko. Obe gledališči pa imata razne pomanjkljivosti: posloplje ne ustrežata, ker sta pretesni, zastareli in primanjkuje zlasti primernih prostorov za delo gledališkega osebja. Kako huda stiska je za prostore v opernem gledališču, smo že pisali, ko smo omenili načrt za preureditev gledališča. Gledališko osebje dela pod neugodnimi pogoji, saj ni primernih prostorov za vaje, ne ustrezajočih delavnic, garderobnih sob itd. Zato je bil velik uspeh, da se jim je posrečilo vsaj primerno povečati in urediti oder opernega gledališča, kajti posloplje je že tako tesno in izrabljeno, da moraš biti res umetnik, če se ti posreči kakšna razširitev.

Operno gledališče smo dobili pred 50 leti

Operno gledališče je bilo sezidano l. 1892. Povedati je treba, da najbrž v Ljubljani ni bolj solidnega starejšega posloplja. Gledališče ima solidne temelje in zelo močne, debele nosilne zidove. Vsi stropovi so obočani, osrednji del ostrejša nad gledališko dvorano je pa močna železna konstrukcija. Ob potresu se je najbolje izkazalo, kako trdno je gledališče, saj je menda trpelo najmanj med vsemi posloplji v Ljubljani; razpokalo je le malo zgornje zidovje, tako da ni bilo nobenih posebnih popravil. Žal, gledališče ne ustreza tako dobro tudi po svoji notranji ureditvi. Morda prejšnja desetletja te pomanjkljivosti niso bile tako občutne, ko gledališču ni bilo treba delati še tako pospešeno: zdaj pa zahtevamo od opernega gledališča, kakor da živimo v največjem mestu. V tistih »zlatih časih« so lahko zazidali v gledališče precej zlata v pravem pomenu besede — le pomislite, stavbni stroški so znašali okrog 700.000 gld! Projektant pa ni mogel gledati dovolj daleč v prihodnost, ko bi bilo mnogo lažje dati gledališču dovolj stranskih prostorov.

Za izpolnitev gledališča že mnogo storjenega

Za izpolnitev našega gledališča, dramskega kakor opernega, je bilo doslej že mnogo storjenega. Ena največjih pridobitev je bila nova kulisarna. Za izpolnitev našega gledališča se je zavzel z vso ljubeznijo višji stavbni svetnik ing. arh. I. Černivec. Priznati je treba, da smo dobili kulisarno predvsem po njegovih prizadevanjih in iznajdljivosti. Kot dober poznavalec gledaliških razmer, ve najbolje, kaj gledališče potrebuje in katere težave bi bilo treba odstraniti. Zelo se je poglubil v vprašanje izpolnitve obeh gledaliških posloplj. Tako je ustvaril načrt za smotno prezidavo, povečanje in etapah. Posamezna dela, ki v primeri z vrednostjo pridobljenih prostorov niso draga, je mogoče sčasom financirati. Te preureditve niso kranje, začasna preureditev, ki izgubi svojo vrednost, ko začne prezidavati zopet kdaj pozneje in podirati, kar je bilo narejenega prejšnjega leta; vsa dela so v okviru celotne izpolnitve gledališča. Tako je bila tudi preureditev odra prejšnja leta končana. V splošnem je bilo že doslej storjenega mnogo za izpolnitev gledališča, toda dosedanje delo bo dobilo pravo vrednost šele, ko bo uresničen celotni načrt.

Sedanja stavbna dela

V tej jeseni so začeli prezidavati operno gledališče po načrtih, ki jih je izdelal pod vodstvom ing. arh. J. Černivca ing. arh. O. Gaspari. To je le začetek večjih

del, ki so vsa več ali manj v tesni zvezi. Da so lahko začeli uresničevati načrt, je seveda treba pripisovati razumevanju oblasti za naše kulturne potrebe. Sedanja prezidava posloplja zunaj ne spreminja. Prezidali so podstrešje srednjega nižjega dela posloplja ob Puccinijevi ulici in Cesti 3. maja. Ob kapu so streho dvignili za 90 cm, da so tako pridobili primerno višino prostorov in nazidek z okni. Spodnje nosilne dele ostrejša so odstranili in jih nadomestili z betonsko konstrukcijo. Tako so preuredili podstrešje na obeh straneh in pridobili dva precej velika prostora, ki imata približno po 75 m² površine. Služila bosta za skladišči garderobe. Tam bodo hranili obleke, ki jih potrebujejo za tekoči program. Zdjavzavajo že tako tesen prostor omare za obleke v dvoranah, ki služijo drugim namenom. Sedanja stavbna dela so v glavnem že končana. Postavili pa bodo še stopnice, ki bodo vodile v nova prostora iz dvoran za skušnje, iz drugega nadstropja ob odrišču. Druga dela spadajo že v naslednje etape.

Prizidek za odriščem

Za odriščem, na zahodni strani bodo sezidali do sosednega zemljišča precej velik prizidek, ob vsej širini odrišča (okrog 19 m). Prizidek bo dvonadstropen. V pritličju bo shramba kulis za tekoči program. V prvem nadstropju bosta dva lepa prostora. Eden bo služil za kulisno igralceve. Znano je, da je na odru prepovedano kaditi, tako da bi izražale ne smel nikjer med odmorom prižgati cigarete. Drugi prostor je namenjen za garderobo ženskega baleta. V drugem nadstropju bo baletna dvorana in prostor za ženski pomožni zbor. Prostor za pomožni zbor bo ločen od baletne dvorane z zložitimi vrati, tako da bo mogoče dvorano po potrebi povečati.

Nazidava nad drugim nadstropjem. Razen tega bodo posloplje še nazidali na južni in severni strani ob odrišču. Tako

bodo pridobili v tretjem nadstropju dve lepi dvorani, ki bosta služili za skušnje. Temu namenu zdaj služita dvorani v drugem nadstropju. Iz njiju pa bodo, kakor rečeno, držale stopnice k skladiščem oblek v podstrešje in prezidani bosta v garderobne sobe igralcev. Zdjavzavajo vsi umetniki skupaj le nekaj sobic, ki so zelo tesne in zasilon opremljene ter je delo v njih res težavno. Vidimo torej, da bo s prezidavo in nazidavo pridobljenih mnogo prostorov, in sicer prav tistih, ki jih zdaj najbolj pogrešajo.

Novo stanovanjsko posloplje

Ob Puccinijevi ulici stoji zdaj malo pritično posloplje, ki ga bodo podrli. Sezidali bodo novo stanovanjsko posloplje, ki bo pridruženo h gledališču, tako da bo vhod skupen in gledališki mojster, ki bo stanoval v novem posloplju, bo lahko nadziral, kdo prihaja. Stanovanjsko posloplje bo nadstropno in bo imelo tri sobe.

Zdjavzavajo ni mogoče napovedati, katero delo po prišlo najprej na vrsto. Upanje pa je, da bodo dela postopno redno nadaljevali.

Ureditev centralne kurjave

Gledališče bo moralo dobiti tudi nove kurilnice in menda morajo ogrevati vse posloplje za zastarela in neracionalna. Potrebna je nova kotlarna z novimi kurilnicami in ventilacijskimi instalacijami. Zdjavzavajo več kurilnic in menda marajo ogrevati vse posloplje s štirimi pečmi. Ureditev centralne kurjave bo veliko, precej zamudno delo. Takšne prezidave so še tem težje, ker mora gledališče medtem obratovati. Predelave ne smejo ovirati rednega gledališkega dela.

Tako smo v glavnem našli vsa preureditvena dela pri opernem gledališču, ne da bi se spuščali v podrobnosti. Če pojde vse brez posebnih zadržkov, bo preureditev končana v nekaj letih.

Težave

tramvajskega prometa

Ljudje se pogosto pritožujejo nad tramvajem, čeravno bi se morali hudovati sami nase

Ljubljana, 26. novembra. Tramvaj je za Ljubljance že od nekdaj kamen spodbite. Karkoli se zgodi v zvezi s tramvajskim prometom, naprtijo Ljubljancem zmerom le upravi naše cestne električne železnice, nikoli pa sebi, čeravno povzročajo največ nereda v tramvajskem prometu Ljubljani sami.

Precej let je že minilo, ko je bila izdana zelo umestna in za naše razmere res potrebna odredba, da morajo ljudje v tramvajске vozove vstopati zadaj, izstopati pa iz njih spredaj. Kljub temu, da so uslužbeni cestne električne železnice nestrastnokrat poizkušali ljudi pripraviti do tega, da bi v njihovem lastnem interesu in zaradi tega, da bi se promet nemoteno in hitro razvijal, upoštevali odredbo o vstopanju in izstopanju, se jim to kljub pogosto hudim prepričam s potniki ni posrečilo. V zadnjem času so ponovno hoteli oživiti to odredbo, vendar pa tudi to pot brezuspešno, ker ljubljanska trma pač nima meje.

Potniki, ki so tako nedisciplinirani, da nečesto upoštevati odredbo o vstopanju in izstopanju iz tramvajskih voz, ki se morali zavedati, da s tem povzročajo zamude in sploh nered v prometu. Namestu, da bi na vseh postajah potniki izstopali spredaj in vstopali zadaj, da bi voz čimprej lahko nadaljeval vožnjo, se gneto okoli obeh vrat in silijo tudi pri sprednjih v voz, še preden so potniki, ki morajo izstopiti, izstopili. Če se to v opoldanskih ali večernih urah, ko so tramvajski vozovi najbolj zasedeni, zgodi na vsaki postaji, ni nič čudnega, če imajo nekateri vozovi kar po 10 ali celo več minut zamude. Največjo zamudo ima po navadi tramvaj, ki vozi v opoldanskih in večernih urah od splošne bolnice proti šiški. Pogosto niti četrtina zamuda ni redka. Ko voz pripelje do Marijinega trga, glavne pošte ali Ajdovščine, planejo ljudje vanj skozi oboja vrata in se takoj začno hudovati na tramvajskega voznika in sprednjega potnika, ki so namenjeni na Ajdovščino ali na Ajdovščini šele izvedo, da je voz namenjen proti šiški in morajo seveda spet izstopati. Gneča na Ajdovščini bi bila čisto zanesljivo manjša, če bi se ne pojavljali takšni primeri. Prepričani smo, da bo uprava naše cestne električne železnice, ki je

Obveljati mora načelo, da mora biti vstop ali izstop pri tramvajskih vozovih zmerom prost. To načelo mora obveljati tudi zaradi tega, ker je uprava cestne električne železnice pri vseh vozovih pri sprednjih vratih, kjer potniki izstopajo, uredila posebne skrinjice za odpadke in vozne karte, ki jih potniki po navadi mečejo po tleh ali pa z njimi prekrivajo postajališča. Če je prostor pri vratih zaseden, postanejo skrinjice neuporabne, ker potniki ne morejo do njih. Če bi tramvajski uslužbeni postopali malo odločneje, bi se ljudje čisto zanesljivo odvalili te grde razvade in bi prostor pri izhodnih vratih zmerom puščali prost. Tako bi se izstopanje lahko vršilo hitreje, poleg tega pa bi potniki uporabljene vozne karte lahko odlagali v za ta namen vgrajene skrinjice, ne pa jih metali po tleh in tako onesnaževali postajališča in ceste.

Med nedisciplinirane potnike našega tramvajа moramo šteti tudi tiste, ki zahtevajo od sprednjikov, da jim menjajo sto ali celo petdesetstotne bankovce. Kakor pri železnici, bi tudi pri tramvajahu morali obveljati načelo, da potnik pripravi za vozno karto drobiž ali pa vsaj enolirski bankovec. Ljudje naj upoštevajo težavno delo ter naporno in odgovorno službo tramvajskih sprednjikov, pa jim delo olajšajo, ne pa čimbolj zamotajo.

Pri ljubljanskem tramvajahu je omembe vredne še en nedostatek. V opoldanskih urah obratujejo namreč na nekaterih progah tudi rezervni vozovi, ker normalni povečanega prometa sami ne bi zmogli. Rezervni vozovi vozijo po mestu brez števil in brez napisnih kartonov, ki označujejo smer, tako da ljudje nikoli ne vedo namembne smeri. Bilo bi dobro in potrebno, da bi tudi rezervni vozovi imeli številke in označbe smeri, ker bi se tako potniki najlažje orientirali in bi odpadlo nepotrebno izpraševanje sprednjikov in voznikov, v katero smer je voz namenjen. Pogosto se zgodi, da pred pošto v vozove, ki so namenjeni v šiško, pa nimajo potrebne označbe, vstopajo potniki, ki so namenjeni na Ajdovščino. Med vožnjo do Ajdovščine ali na Ajdovščini šele izvedo, da je voz namenjen proti šiški in morajo seveda spet izstopati. Gneča na Ajdovščini bi bila čisto zanesljivo manjša, če bi se ne pojavljali takšni primeri. Prepričani smo, da bo uprava naše cestne električne železnice, ki je

Taborišče oddelka etiopske konjenice (slika je bila z letalom pripeljana iz Vzhodne Afrike)

zmerom pokazala dovolj uvidevnosti do potnikov, uredila tudi to vprašanje in opremila tudi rezervne vozove s potrebnimi napisi.

Poljub v retorti

V Ameriki imajo nedosegljive računarje in statistike. Prof. Gregory Donegan z univerze v Cincinnati spada tudi med nje. Mož se je lotil kemične analize poljuba in ugotovil je, da je v 100 gramih »odpadkov poljuba« 61 gramov vode, 0,7 g beljakovin in globulina, 0,05 g elastina, 33,2 g kologena, 0,032 g fosfata, 6,761 g maščobe, 0,04 g klorida in kalija, 0,45 g kuhinjske soli, 0,06 g apnenca ter neznatne količine magnezija, železa, aluminija in žvepla. Praktičnega pomena seveda ta kemija poljuba nima.

Za bodočnost angleške valute se boje

Angleški kancelar državne zakladnice Wood je moral priznati, da so uspehi varčevanja zlasti med širokimi sloji prebivalstva v zadnjih mesecih v primeri z začetkom tekočega leta znatno nazadovale. To ugotovitev je združil z nujnim pozivom, da se morajo prihranki znova povečati, sicer ne bo mogoče financirati v potreb-

nem obsegu angleškega oboroževanja s pomočjo prištednega kapitala. Težke skrbi kancelarja državne zakladnice Wooda so razvidne tudi iz njegove izjave, da namo-rava vlada v okviru varčevanja močno po-živiti tudi dolgoročno nalaganje kapitala v oboroževalna posojila. Iz tega bi se dalo sklepati, da Angleži zelo neradi nalagajo denar v kratkoročna oboroževalna posojila, čeprav se obrestujejo slabo. Angleže se pač boje za bodočnost svoje valute med vojno, še bolj pa po nji.

Bolgarski starostni rekord

Iz bolgarske revije »Zdravje in življenje« posnemamo, da živi zdaj v Bolgariji 159 nad 100 let starih ljudi. V tem je menda Bolgarija dosegla svojevrstni starostni rekord, kajti v drugih evropskih državah še od daleč ni toliko nad 100 let starih ljudi. V Italiji jih imajo samo 31, Portugalska in Litva sta pa za Bolgarijo na drugem in tretjem mestu. Med 158. stoletniki v Bolgariji je 85 moških in 75 žensk. Po drugih državah pa dočakajo navadno ženske višjo starost kakor moški, 121 bolgarskih stoletnikov živi na kmetih, 37 pa v mestih. Skoraj vsi so trdnega zdravja. Šest je med njimi takih, ki tehtajo komaj še po 35 kg, kot posebnost omenja revija, da je dobilo 15 stoletnikov tretje zobe.

Arizacija francoskega gospodarstva

Razširjena je bila tudi na maroško mandatno ozemlje

Generalni komisar francoske vlade za židovska vprašanja Xavier Vallat se je mudil nedavno v Tunisu, kjer je storil prve ukrepe za izvajanje raznih zakonov Francije. V Francoskem Maroku je zdaj prepovedano židom vsako delovanje v bančni stroki, dalje na polju tiska, radija in v vseh panogah filmske industrije. Maroškim židom je bilo tudi prepovedano sklepati posle v zadevi privatnih posojil. Iz tega je razvidno, da je francoska vlada sklenila razširiti protizidovske zakone postopoma tudi na severno afriško protektoratno ozemlje. Po prvih ukrepih bo treba nekaj časa počakati preden bo dosežena popolna arizacija gospodarstva te dežele toda jasne smernice so v tem pogledu že dane.

Znano je, da je arizacija gospodarstva že močno napredovala tudi v nezasedenem delu Francije. V Marseillesu, Lyonu, Toulouseu, Limogesu in Clermont-Ferrandu so bili ustanovljeni posebni uradi za arizacijo pod imenom Servis regionaux d'aryanisation economique, ki so podrejeni generalnemu komisariatu. On nadzira vse važne upravne posle na polju arizacije in jih po potrebi vodi sam. Potom svojih uradov. Tako je mogoče razpolagati z židovskim imetjem samo v sporazumu z njim, podrejeni uradi morajo paziti na to, da gre prenos židovskega premoženja v korist vsega francoskega gospodarstva. Zato skuša generalni komisariat izločiti vse verižniške činitele iz vsega procesa arizacije.

Na zasedenem ozemlju posluje generalni komisar sporazumno z nemškimi okupacijskimi oblastmi. V Parizu je bila ne-

davno ustanovljena nova delniška družba, ki naj prevzame od židovskega premoženja vse trdnice čevljarke in usnjarke stroke. Kapital nove delniške družbe hoče preskrbeti zvezan pariskih izdelovalcev obutve od vseh svojih članov. Na merodajnih mestih upajo, da bo služil ta korak pariskih izdelovalcev obutve za zgled. Posebne težave povzročajo široh razmah in rastresenost delniškega imetja v židovskih rokah. Kjer gre za celotno delniško imetje ali sploh za arizacijo podjetja prevzame njegovo upravo komisar, podrejen pristojnemu uradu.

Zaradi raztresenega premoženja poednih delnic ali razmeroma neznatne premoženjske udeležbe, je pa nasprotno pristojno ravnanje za upravo državnih posestev. Iz podrobnih pravilnikov o izvajanju naredbi je zanimiva določba, da se mora prevzemnik židovskega premoženja, če ne gre za borzne papirje, zavezati, da v treh letih ne bo odtujil pridobljenih objektov. S tem hočejo oblasti očitno preprečiti posredovalne kupčije z židovskim premoženjem, ki ga je treba pravilno plačati v gotovini. Pri znatni udeležbi židov v nekaterih važnih panogah francoskega gospodarstva, imajo francoski uradi za arizacijo vedno več dela. Vse kaže, da ta aparat že dobro deluje in da pojde zdaj arizacija hitreje od rok kakor je bila v začetku, ko je bilo treba premagati znatne zaščitne ovire.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman

— Da, kapitan.
— Dobro, — toda opozoriti vas moram, da se z moje ladje nihče ne sme izkrcati tam, kjer se ustavi.
— To mi je vseeno.
— Kazen je pri nas zelo stroga. Ker sem gospodar edini gospodar na krovu »Morskega galeba«, vztrajam na tem, da bi bile ohranjene stare tradicije jadriranja po morju. Sicer vam pa izročam pisane red, veljaven na moji ladji. Torej sva domjenjena, kaj ne?
— Da, kapitan.
— Dobro torej ste našli. Od danes se pišete Colombo. Vsak mornar »Morskega galeba« ima namreč ime tega ali onega primorskega mesta. Pojdite, da vam predstavim svojemu pomočniku Cardiffu.
Kapitan je odšel po stopnicah dol, jaz sem mu pa sledil. Po ozkem hodniku sva prišla v tesno kajuto.

Na zaboji sedeči orjak se je napol obrnil, ko sva vstopila. Se svoj živ dan nisem videl takega orjaka. Cardiffa bi bil najlažje primerjal z gorilo. Njegova orjaška glava z nizkim čelom, njegove živahne in srepe sive oči, nad katerimi so visele košate obrvi,

njegove široke in kosmate prsi, njegove izredno dolge roke, krivke meča in stegna na velikih ploskih nogah — vse to je spominjalo na gorilo iz centralne Afrike.

— Cardiff, — je dejal kapitan, — to je nov japonski čuvaj. Manjkajo nam samo še trije možje. Čim jih najdemo, krenemo na pot.
— Hm, — je zamrmral gorila-človek.
— Zaenkrat ga obdržite pri sebi in dajte mu prečitati naš red.

— Hm.
— Potlej naj pa zakuri v kuhinji.
— Hm.
— Ko bo opravljeno to delo, naj malo popravi jadra.

— Hm.
Ko je kapitan odšel, je sedel Cardiff na svoj kovčeg, si prižgal pipo, potegnil iz žepa umazan zvezek in mi ga pomolil, rekoč:

— Naš red.
Ta red je bil strog. Toda kaj sem hotel. Bil sem pripravljen sprejeti vse, samo da bi ušel Billu Sharperju in Manzani. Vedel sem, da ne bom miren, dokler ne zapustimo Southamptona. Moja sovražnika bi me mogla še najti. V ta namen bi jima bilo za dostovalno, če bi vprašala nekatere mornarje v pristanišču.

Čeprav Bill Sharper in Manzana nista bila posebno bistroumna, bi ne bila pozabila priti v pristanišče vprašati, če nisem član posadke sumljive ladje, za-

sidrane v njem. Na katero ladjo bi se pa mogel za- teči, če ne na sumljivo?

Bal sem se, da bom zdaj zdaj zagledal ta dva lopova.

Ko sem prečital na ladji veljavni red, sem vprašal Cardiffa, da-li ima zame kaj dela.

Skoraj celo uro sva molče sedela in se gledala.

Odkimal je z glavo.

Cardiff na svojem kovčegu, jaz pa na zaboji. Cardiff je bil ves zatopljen vase in zdelo se mi je, da mimogrede malo dremlje.

Kako čuden je bil ta mož, ki naj bi izpolnjeval njegova povelja! Najprej sem ga smatral za Irea, toda nekaj besed iz njegovih ust je zadostovalo, da sem spoznal v njem škota.

Ko je bil pokadil dve pipi tobaka, je vstal. Bil je tako velik, da se je moral pripogibati, kajti kajuta, kjer sva sedela, je bila visoka največ 1,75 m. Cardiff je bil pa znatno večji. Ko se je nekajkrat obrnil v kajuti, je vzel iz omare veliko zeleno steklenico, jo odmašil in si jo nastavil na usta. Ko jo je odmašil, je zadilalo po kajuti po žganju. Cardiff se je ozrl name. Njegove sive oči so žarele kakor dva reflektorja in njegov obraz je imel zdaj čuden izraz.

Znova si je prižgal pipo in sedel nazaj na svoj kovčeg, kjer je nepremično obsedel.

Začel sem se dolgočasiti v družbi tega redkobe- sednega mornarja. Kar se je oglašala na krovu pi- škalca.